

መንፈሳዊ ዕድገት

ከተሰፋ ወርቅነህ

1985 ዓ.ም ሂወትተን፥ ቴክሳስ

የዚህ መጽሐፍ ማናቸውም መብቶች በደራሲው የተጠበቁ ናቸው።

Copyright © 1993

By

TESFA WORKENEH

All Rights Reserved

ማውጫ

ምዕራፍ

	ርዕስ	ገጽ
	መግቢያ	5
1.	ሕይወት ከሕይወት	9
2.	ዳግም ልደት	14
3.	ሕይወት ካለ ዕድገት አለ	28
4.	ያልተወለደ አያድግም	32
5.	ሦስቱ የሕይወት ደረጃዎች	35
6.	የዕድገት አቅጣጫ	39
7.	የዕድገት ግብ	44
8.	የዕድገት ምልክት	58
9.	ሕፃኒቱ ቆሮንቶስ	78
10.	ለዕድገት ጠቃሚ ነገሮች	110
11.	የመንፈሳዊ ሕይወት እንቅፋቶች	139
12.	ዕድገትና ምርጫ	147

አበርክቶ

የሕይወትን ራስ ክርስቶስን ከማግኘት ቀጥሎ ከእግዚአብሔር የተሰጠችኝ ትልቅ በረከት ውድ ባለቤቴ ውሂብ ዘውዴ ናት። ውሂብና እኔ አብረን በጀመርነው የትዳር ጉዞ ብዙ መልካም በረከቶች ከእግዚአብሔር ተሰጥተውናል። ከተቀበልናቸው በረከቶች ሁሉ ብልጫ የምንሰጠውና እግዚአብሔርን የምናመሰግነው ስለ ሦስቱ ልጆቻችን፤

የድልአክሊል ተስፋ

ብሩህ ተስፋ

ከነፃን ተስፋ ነው።

ይህችን መጽሐፍ በጣም ውድ ለሆኑት ባለቤቴና ልጆቼ መታሰቢያ እንድትሆን አበረክታለሁ።

መግቢያ

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የክርስቲያን ሕይወት ከተነፃፀረበትና ከተመሳሰለበት መንገድ አንዱ ሕንፃ ነው። በመጀመሪያይቱ የጳውሎስ መልእክት ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች ምዕራፍ ሦስት ቁጥር ዘጠኝ ላይ «እናንተ የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ» ተብሎ ተጽፏል።

በአዲስ ኪዳን ውስጥ ብዙ ቦታ ክርስቲያኖችን የእግዚአብሔር ክብር ማደሪያ ከነበረ መቅደስ ጋር በማነፃፀር የእግዚአብሔር መቅደስ መሆናቸው ተጽፏል። (ሐዋ. ሥራ 7፥46-50፤ 1ቆሮ. 6፥19-20፤ 2ቆሮ. 6፥16-18) ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሕይወቱን ሊመሠርትበት ስለሚገባው ነገር በወንጌል ውስጥ መመሪያ ሲሰጥ የሰነፉንና የጠቢቡን ቤተሰቦች ሕንፃ ምላሌ በማድረግ አስተምሮናል (ሉቃስ 6፥46-49)። ቅዱስ ጴጥሮስም «መንፈሳዊ ቤት ሆናችሁ ተሠሩ» ሲል የሚመክረን ለዚህ ነው (1ጴጥ. 2፥5)።

በዚህች መጽሐፍ ውስጥ እድገት ከሕንፃ ጋር በመነፃፀር የቀረበበት ምዕራፍ የለም። ይሁን እንጂ ከላይ በሕንፃ መልክ በተነፃፀረው የክርስቲያኖች ሕይወትና በሕንፃ ሥራ መካከል ያለው ተመሳሳይነት ብዙ ሆኖ ስላገኘሁት በዚህ መግቢያ ላይ ያንን መጥቀስ አስፈላጊ ሆኖ አግኝቼዋለሁ።

እያንዳንዱ ሕንፃ ለዓይን የሚያምር ሆኖ የተሠራውና ከፍጻሜ ሊደርስ የቻለው በሚከተሉት ዋና ዋና ደረጃዎች ውስጥ በማለፍ ነው።

1ኛ ፕላን፡- ማንኛውም ሕንፃ የሚሠራው በፕላን ነው። ፕላን ሕንፃው ከመሠራቱ በፊት አስቀድሞ ምን ዓይነት መልክና ይዘት እንዲኖረው የተፈለገው ሀሳብ በወረቀት ላይ የሰፈረበት ንድፍ ነው። በሰው አእምሮ የነበረው ሀሳብ በወረቀት ከተነደፈ በኋላ የሚሠራው ሕንፃ ያንን ንድፍ እየተከተለ እንዲያድግ ይደረጋል።

በዚህች መጽሐፍ ገጾች ውስጥ ብዙ ቦታ ክርስቲያን የሚለውና ክርስቶስ የሚሉት ሰዎች ስላላቸው ዝምድና እንመረምራለን። ሕንፃ በወረቀት የተነደፈውን ፕላን መስሎ እንደሚሠራ ሁሉ እግዚአብሔር

በልጁ ምክንያት የሚታረቃቸው ልጆቹ ምን መምሰል እንዳለባቸው አስቀድሞ ፕላን አውጥቷል። ይህም ፕላኑ «የልጁን መልክ እንዲመስሉ ነው» ሮሜ 8፥29። ስለሆነም በዚህ መለኮታዊ እቅድ መሠረት ልጁን በመምሰል ማደግ የምንችልበትን መንገድ እንመክራለን።

2ኛ መሠረት :- ስለመሠረት ሳናነሳ ስለ ሕንፃ መነጋገር አይቻልም። ሕንፃ በጽሑፍ እንደተነደፈለት ፕላን ለመገንባትና ለማደግ ጥሩ መሠረት ያስፈልገዋል።

በጥሩ መሠረት ላይ ያልቆመ ቤት መጽናት አይችልም። ቤቱን በአሸዋ ላይ በመመሥረቱ ዝናብ በዘነበና ጉርፍ መጥቶ በመታው ጊዜ የወደቀው ቤት ምሳሌ ይህንን የሚያስጠነቅቅ ነው።

ቀደም ብለን የደህንነታችን ሀሳብ ሲጠነሰስ እግዚአብሔር ልጁን እንድንመስል መወሰኑን ጠቅሰናል። የክርስትናም ዋና መሠረቱ ክርስቶስ ነው። በክርስቶስ ላይሆን «ክርስቲያን ነኝ» የሚል ሰው ሊኖር አይችልም። ካለ ራሱን ያታልላል። ምክንያቱም ክርስትና ክርስቶስ ነው። «ክርስቶስ» የሚለው ስም ባይኖር «ክርስቲያን» የሚለው ስምም ባልተገኘም። የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች ይህንን ስም ማግኘት የቻሉት በባሕርያቸው ክርስቶስን ስለ መሰሉና እሱንም ይከተሉ ስለነበር ነው። ከዚህ ውጭ ክርስትና የለም። ሐዋርያው ጳውሎስ በማያሻማ ቃል «ከተመሰረተው በቀር ማንም ሌላ መሠረት ሊመሰርት አይችልም።» ሲል የጻፈው ለዚህ ነው 1ኛ ቆሮንቶስ 3፥11።

የክርስቶስን ባሕርይ ለመውረስ የሚወድ በእርሱ የመኖር ግዴታ አለበት። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱ በዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ 15 ውስጥ ሲናገር ፍሬ የማፍራት ምስጢር በእርሱ መኖር እንደሆነ አስተምሮናል።

ሕንፃ እድገቱና ስፋቱ የሚወስነው እንደ መሠረቱ ጥልቀትና ጥብቀት ነው። ክርስቲያንም እድገቱን አስተማማኝ የሚያደርገው መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚመክረው በእርሱ ሥር ሰዶ መመላለስ ሲችል ብቻ ነው። በዚህች መጽሐፍ ውስጥ እንዲህ ስላለው አስፈላጊ ነገር እንማራለን።

3ኛ ጊዜ :- «ሮም በእንድ ቀን አልተሠራችም» የሚለውን አባባል ሰምተን ይሆናል። እንድን ከተማ የሕዝብ መኖሪያ የሚያደርጓት ሕንፃዎች በእንድ ቀን ሊሠሩ አይችሉም። ማንኛውም ሕንፃ የሚሠራው ቀስ በቀስ እንድ ጡብ (ድንጋይ) በሌላው ላይ እንድ በእንድ እየተደራረበ ሲሄድ ነው። ይህ ሁሉ ጊዜ የሚጠይቅ ነገር ነው።

መንፈሳዊ እድገት ሂደት ነው። አዲስ ልደትን ካገኘንበት ጊዜ ጀምሮ በክርስቶስ ፊት እስከምንቆምበት ጊዜ ድረስ በየዕለቱ መሠራትና መገንባት አለብን። እያንዳንዱ ቀንና ልምምድ የሚያጋጥሙን ፈተናዎችና መከራዎች ላይቀሩ ከነበርንበት አንድ ደረጃ ወደ ላይ ከፍ እንድንል የምንራመድባቸው እድሎች ናቸው።

የሕንፃ ሥራ ከጊዜ ሌላም የልዩ ልዩ መታዘቂያ ችሎታና ስጦታ ያስፈልገዋል። ከቧንቧ ሠራተኛው እስከ ኤሌክትሪክ ሠራተኛው ድረስ በዚያ ሕንፃ ሕይወት ውስጥ ሁሉም የሚሰጡት አስተዋጽኦ አላቸው። እንደዚሁም ለመንፈሳዊ ሕይወታችን ጠቃሚ የሆኑት ሌሎች ነገሮች በሙሉ በዚህች መጽሐፍ ውስጥ ተጽፈዋል። በእድገታችን ሂደት ውስጥም መንፈሳዊ እንክብካቤና ጥንቃቄ የሚያደርጉልን ሰዎች አስፈላጊነት ትልቅ ቦታ እንዳለው እናያለን። ነገር ግን በመጽሐፉ መደምደሚያ ላይ እንደምናየው እድገት የታቀደልን ግብ ስለሆነ ከምርጫና ከውሳኔ ጋር ግንኙነት አለው።

ሕይወታችንን የሚገነቡ ብዙ ሰዎች አሉ፤ ማደግ ያለማደጋችን ግን ከሁሉ የበለጠ የእያንዳንዳችን ጉዳይ ነው። ሕንፃ ካልተጠበቀ ጸንቶ መቆሙን የሚቀናቀኑ ችግሮች እንዳሉበት፤ የእድገት ተቀናቃኝ ጠላቶች አሉ። የእድገትን እንቅፋቶች ጭምር የምትጠቁመን ይህች መጽሐፍ፤ ከሁሉ ነገር በላይ ለግል ሕይወታችንና እድገታችን ምን ያህል ኃላፊነት እንዳለብን ታስገነዝባለች።

ማንኛችንም ብናውቀውም ባናውቀውም በመንፈሳዊው የእድገት መሰላል ላይ ቆመን እንገኛለን። በመሰላል ላይ የቆመ ሰው የሚወስደው ማንኛውም እርምጃ ወደ ላይ የሚያወጣው ወይም ወደ ታች የሚያወርደው ነው። እኔና እናንተም ለመንፈሳዊ ሕይወታችን

የምናደርገው ወይም የማናደርገው ነገር ሁሉ ለእድገት አቅጣጫችን ወሳኝ ነው።

ከምዕመን እስከ እገልጋይ ላለነው ሁሉ ትምህርት ትሰጣለች ብዬ በማሰብ በረዥም ዘመናት ውስጥ ያወቅሁትንና የተማርኩትን በነጭና በጥቁር ቀለም ለመጻፍ የተነሳሳሁት፤ ለክርስቲያን ወገኖቼ ይጠቅማል ከሚል መነሻ እንጂ መጽሐፍ ለመጻፍ ያህል ብቻ አይደለም።

እኛያ የቀድሞው የኬንያ መሪ ጆሞ ኬንያታ ወገኖቻቸውን ደጋግመው «ምን ጊዜም ወደፊት እንጂ ከቶ ወደ ጓላ አናፈግፍግ» (forward ever, backward never) እያሉ ያሳስቡ እንደነበሩት እኔም ወገኖቼን ለማበረታታት ስል ይህችን ጽሑፍ በታላቅ ትህትና አቅርቤአለሁ።

ሕይወት ከሕይወት

ምዕራፍ አንድ

ሕይወት ከሕይወት

ሕይወት ሕይወትን ይወልዳል። ስለሆነም ሰው፣ እንስሳት፣ ዕፅዋት፣ ሕይወት ያላቸው ነገሮች ሁሉ ይራባሉ። ከእያንዳንዱ ሕይወት በስተጀርባ «መኖር እንዲችል» የረዳው ሌላ ሕይወት አለ። ለዚህ ራሳችንን በምሳሌነት ብንጠቀም ሁላችንም ከአብራካቸው ወጥተን የተወለድን እናትና አባት አሉን። እነዚያም እናትና አባቶቻችን በተራቸው ሌላ እናትና አባቶች አሉአቸው። በዚህ ዓይነት ስሌት ወደ ኋላ በመሄድ ሰው ከየት እንደመጣ ስንመራመር፤ በመጨረሻ የሰው ዘር ሁሉ ቁንጮ ወደሆኑት ከመጀመሪያዎቹ እናትና አባት እንደረሳለን።

አዳምና ሔዋን በእኛ ውስጥ እንደሚሠራው የተፈጥሮ ሕግ፣ በሥጋ የወለደቸው እናትና አባት የሏቸውም። ጠያቂ አእምሮ በዚህ ስለማይረካ፣ ሕይወት ሁሉ ከኋላው ሕይወት ካለ፣ የመጀመሪያዎቹ እናትና አባት ከየት መጡ? ሲል ሊጠይቅ ይችላል። የዚህን ጥያቄ መልስ ስንፈልግ ነው ወደ ዋናው የሕይወት ምንጭ መድረስ የምንችለው።

ሕይወት የሕያው እግዚአብሔር ስጦታ ነች። አዳምና ሔዋን ሕይወትን የተቀበሉት የሕይወት ምንጭ ከሆነው ከእግዚአብሔር እንደሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምረናል።

«እግዚአብሔር አምላክም ሰውን ከምድር አፈር አበጀው፤ በአፍንጫውም የሕይወት እስትንፋስን እፍ አለበት፤ ሰውም ሕያው ነፍስ ያለው ሆነ።» (ዘፍ. 2፡7)።

ሕይወት ከሕይወት ብቻ ይቀዳል። ሕይወት ያላቸውን ነገሮች ሁሉ የፈጠረና ሁሉም መሰሉን እንዲተካ ሕግ የሰጠ እግዚአብሔር ነው

(ዘፍ. 1፡22-28 ተመልከት)።

የሰው ሕይወት ከሌሎች ሕይወት ያላቸውና የሌላቸው ፍጥረታት የሚለይበት ዋና ምክንያት፤ በእግዚአብሔር መልክና አምላል ከመፈጠሩም በላይ እርሱ ብቻ የሕይወት እስትንፋስን በቀጥታ ከፈጣሪው በመቀበሉ ነው። ሌሎች ሕይወት ያላቸውና የሌላቸው ነገሮች በእግዚአብሔር የፍጥረት ትዕዛዝ ከአለመኖር ወደ መኖር መጡ። ሰው ግን ከአፈር ከተሠራ በኋላ የሕይወት እስትንፋስን ከእግዚአብሔር ተቀበለ። በዚህም ምክንያት ከፍጥረታት ሁሉ ተለይቶ የሰው ሕይወት ብቻ ዘላለማዊ ሊሆን ቻለ። አእዋፍ፣ እንስሳት፣ ዕፅዋት፣ ፀሐይና ጨረቃ፣ ሌሎችም ፍጥረታት ሁሉ በተወሰነላቸው ቀን መኖራቸውን ያቆማሉ። ሰው ግን እንደፈጣሪው ለዘላለም ሕያው ሆኖ ይኖራል።

አዳምና ሔዋን ኃጢአት ሊሠሩ ከእግዚአብሔር ከመለየታቸውም ሌላ ተፈጥረውበት የነበረውን መለኮታዊ መልክ አጥተዋል (ዘፍ. 3፡1-24)። ኃጢአት ሞትን አመጣ (ሮሜ 6፡23፤ ሕዝ. 18፡20)። ሞት ማለት «መለየት» ማለት ነው። የኃጢአት ውጤት ያመጣው ይህ «መለየት» ወይም «ሞት» ሦስት መልኮች አሉት። እነዚህም ፦

- ሀ) የአካል ሞት (የነፍስና ሥጋ መለየት)፤ አዳም የተፈጠረው በዚህ በሥጋ ሕይወት ፈጣሪውን እያመሰገነ ለዘላለም እንዲኖር ነበር። የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ በተላለፈና ኃጢአት በሠራ ጊዜ ግን ይህንን ቅጣት በራሱ ላይ አመጣ (ዘፍ. 3፡19)።
 - ለ) መንፈሳዊ ሞት (በሕይወት እያለች ከእግዚአብሔር የተለየች ሕይወት)፤ አዳም ኃጢአትን በሠራ ጊዜ ከገነት ወጣ፤ ከእግዚአብሔርም ጋር ያለው የቀረበ ኅብረት ተበላሸ፤ ሕይወቱ ከፈለቀችበት ምንጭ ጋር የነበራት ግንኙነት ስለ ተቋረጠ በመንፈሱ የሞተ ሆነ (ዘፍጥ. 3፡22-24፤ ዮሐ. 3፡18፤ ሮሜ 3፡23፤ ሕዝ. 18፡20)።
 - ሐ) የዘላለም ሞት፤ ኃጢአት የሠራ ሰው ከትንሳኤ በኋላ ወደ እሳት ባሕር ስለሚጣል ለዘላለም ከእግዚአብሔር ይለያል (ራዕይ 20፡14-15፤ 21፡8)። ይህም የዘላለም ሞት ይባላል።
- ሰው የእግዚአብሔርን ትዕዛዝ ተላልፎ ኃጢአት ቢሠራና ሞትን

በራሱ ላይ ቢያመጣም ዘለዓለማዊነቱ አልተሻረም። ቀደም ሲል እንደጠቀስነው ሰው ለዘለዓለም የሚኖር ነው። ከላይ የጠቀስናቸው ሦስት የሞት ዓይነቶች እንኳን ዘለዓለም ከመኖር አያግዱትም። እንዲያውም ሰው የእግዚአብሔርን ምሕረት ለመቀበል ፈቃደኛ ከሆነ ከሦስቱ የሞት ዓይነቶች ሁለቱን ሊያልፍባቸው አይገደድም። መጽሐፍ ቅዱስ «ለሰው አንድ ጊዜ መሞት አለ» ይላል (ዕብ. 9፥27)። የማይቀርለት ሞት የነፍስና የሥጋ መለያየት ብቻ ነው። በዚህ ምድር በሥጋ እያለ ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ኅብረት እንደገና ማስተካከል ይችላል። ይህንን የምሥራች በሚከተለው ጥቅስ እንመልከት ፡-

«በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘለዓለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር አንድያ ልጁን እስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲሁ ወዷልና» (ዮሐ. 3፥16)።

የሰው ሕይወት ከእግዚአብሔር ስለመጣች ከቡር ናት። ሰውን መልሶ በቀድሞ ከብሩ ለማቆም እግዚአብሔር የከፈለው ከፍተኛ ዋጋ ነው። የሚወደውን አንድ ልጁን ነው የሰጠው። በተመለከተው ጥቅስ አምስት የተወሰዱ ርምጃዎች እናያለን። እነዚህም ፡-

ሀ) በእርሱ የሚያምን ሁሉ ...

ለ) የዘለዓለም ሕይወት እንዲኖረው

ሐ) እንጂ እንዳይጠፋ

መ) አንድያ ልጁን እስኪሰጥ

ሠ) ዓለምን እንዲሁ ወዶአልና

ከእነዚህ አምስት ርምጃዎች አራቱን የፈጸመ እግዚአብሔር ነው። እርሱ ሊያደርግልን የሚችለውን አድርጎ እኛ መውሰድ የሚገባንን አንድ ርምጃ ይጠብቃል። ይኸውም እኛ መውሰድ ያለብን አንድ ርምጃ በቅ.ሀ እንደተገለጸው በእርሱ ማመን ነው። ይህንን ርምጃ ለመውሰድ ስንነሳ መንፈስ ቅዱስ ሙሉ እርዳታ ይሰጠናል። ስለዚህ ይህንን የመጨረሻ ርምጃ መውሰድ የሰው ፋንታ ነው። እግዚአብሔር በእኛ ፋንታ ሆኖ ሊያምንልን አይችልም። በተለይም ለእኛ የሰው ልጆች ከፍጥረታት ሁሉ ለይቶ ነፃ ፈቃድ ስለ ሰጠን ያንን ሽር

ከፈቃዳችን ውጭ አያስገድደንም። በራሳችን ምርጫ እንድናምንና እንድንወስን ይፈልጋል። በክርስቶስ ማመንና ወደ እግዚአብሔር መምጣት ከባድ አይደለም። ሁላችንም ብንፈቅድ ያንን ርምጃ መውሰድ እንችላለን። የምንጠፋ ቢሆን ምክንያቱ፤ እግዚአብሔር የጠየቀንን ለማድረግ እንቢተኞች ስንሆን ብቻ ነው። የሰው ልጅ ከፈለገ እስቀድሞ በአዳም መተላለፍ ያጣውን ሕይወት መልሶ ማግኘት ይችላል። ጌታ ኢየሱስ ራሱም «እኔ ሕይወት እንዲሆንላችሁ እንዲበዛላችሁም መጣሁ» ብሎናል (ዮሐ. 10፥10)። ይህንን ስጦታ በእምነት ለመቀበል ፈቃደኞች ከሆንን እንጉናፀፈዋለን። ሕይወት ትርጉም የሚኖረውም ከዚህ ውሳኔ በኋላ ብቻ ነው።

ዳግም ልደት

ዳግም ልደት

በምዕራፍ አንድ መጨረሻ ላይ ሰው መውሰድ ስለሚገባው አንድ ውሳኔ ገልጸን ነበር። ይህ አንድ ውሳኔ በሕይወት ዘመናችን ሁሉ ከሚያጋጥሙን ውሳኔዎች ሁሉ ትልቁ ነው። ማንም ሰው ያንን ውሳኔ የግድ ማድረግ ይኖርበታል። ውሳኔውን በማድረግና ባለማድረግ መካከል ሌላ ሦስተኛ ምርጫ የለም። ውሳኔውን አለመወሰን እንኳ በራሱ የእንቢታ ውሳኔ ነው። ለዚህ ነው ሦስተኛ ምርጫ የሌለው።

ይህንን አንድ ዘላለማዊ ውሳኔ ማድረግ ወይም አለማድረግ ከዚህች ሕይወት እስከሚቀጥለው ሕይወት ድረስ የምናመራበትን አቅጣጫ ይወስናል።

መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረው ከዚህ ዘላለማዊ ውሳኔ የተነሳ እግዚአብሔር ሰዎችን በሚመለከትበት ጊዜ በሁለት መደብ ተከፍለው ብቻ ያያችዋል። በአንድ ወገን እግዚአብሔር በክርስቶስ የሰጠውን ምህረት ተቀብለው የዳኑ አሉ። በሌላው በኩል ደግሞ ይህን ለመቀበል ፈቃደኛ ስላልሆኑ የጠፉ አሉ (ዮሐ. 3፡17-18)። እዚህ ላይ «መጥፋት» ስንል ምን ማለት ነው? ብለን እንጠይቅ ይሆናል። በቤታችን ያሉትን ነገሮች ለምሳሌነት ብንወስድ! የጠፉ መጽሐፍ ከመደርደሪያው ላይ አይኖርም። የጠፉ ገንዘብ ከሌሎች ገንዘቦች ስለ ተለየ ከቦርሳው ውስጥ አይገኝም። የጠፉ ልጅ ከቤቱ ወጥቶ ሳይመለስ ይቀራል። መጽሐፍ ቅዱስ «መጥፋት» ሲል ልክ እንደዚሁ ከእግዚአብሔር ቤተሰብ ተለይቶ የቀረ ማለቱ ነው። የጠፉትን ፍለጋ ወደ ዓለም የመጣው ኢየሱስ ክርስቶስ የመጥፋትን ትርጉም በሚገባ እንድናውቅ ስለጠፋው በግ፣ ስለጠፋው ድሪም፣ ስለጠፋው ልጅ፣ የተለያዩ ምሳሌዎችን አስተምሮናል (ሉቃስ 15፡1-32 እንመልከት)።

አንዳንድ ጊዜ በዚህ ማሰራጫዎች በምድር መንቀጥቀጥ ምክንያት ውስጣቸው ሰዎች እያሉ ስለሚወድቁ ሕንፃዎች እንሰማለን። እንዲህ ያለ አደጋ ሲኖር ወዲያው መንግሥት በተቀላጠፈ ፍጥነት ከሕንፃው ፍርስራሽ ሰዎችን በሕይወት ለማውጣት ጥረት ያደርጋል። በሕይወት የሚወጡ እንዳሉ ሁሉ፤ የሚሞቱና ራሳቸው የማይገኝም ደግሞ አሉ። በሕይወት ከፍርስራሽ የሚወጡት፤ ተፈልገው እስከሚገኙ ድረስ ከዘመድና ከኅብረተሰቡ ተለይተው ጠፍተዋል ለማለት እንችላለን። ከደህንነት ውጭ ያሉትን ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስ የሚገልጽልን በዚህ ዓይነት ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ «መጥፋት» ማለት «በመንፈስ መሞት» ማለት እንደሆነና፤ «መዳን» ደግሞ ሕይወትን ተቀብሎ ከመንፈስ ሞት ነፃ መውጣት እንደሆነ ያስተምረናል።

መጽሐፍ ቅዱስ እነዚህን በሁለት የተመደቡ ሰዎች በሌላም ብዙ መንገድ እንደሚከተለው ይገልጻቸዋል ፡-

- በአዳም ያሉና በክርስቶስ ያሉ
- ጻድቃን ወይም ኃጥአን
- ዳግም የተወለዱና ዳግም ያልተወለዱ
- የሰይጣን ልጆችና የእግዚአብሔር ልጆች
- እንክርዳድና ስንደ
- ፍየሎችና በጐች ወዘተ.

በተጨማሪም ይህ የልዩነት መስመር ከምድር እስከ ዘለዓለም ይዘረጋል። አንደኛው መደብ ላይ ያሉ ወደ መንግሥተ ሰማይ፤ ሌሎቹ ግን ወደ ሲኦል እንደሚሄዱ ይገልጻልናል (ማቴ. 25፥31-46፤ 7፥13; 14፤ ራዕይ 20፥11-15፤ 21፥1-3 እንመልከት)።

እንግዲህ ዳግም ልደት ማለት መንግሥተ ሰማይንና ገህነምን የሚለየው ዋና መስመር ነው። ለዚህ ነው አንዳንድ ወንጌላውያን «ሁለት ጊዜ የተወለዱ አንድ ጊዜ ይሞታሉ። አንድ ጊዜ የተወለዱ ሁለት ጊዜ ይሞታሉ» በማለት የሚናገሩት። ዳግም መወለድ ወይም አለመወለድ ዘለዓለምን የት እንደምናሳልፍ ይወስናል።

ዳግም ልደት መጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ካሉት ግዴታዎች አንዱ ነው። ኒቆዲሞስ የተባለ የአይሁድ መምህር በሌሊት ወደ ኢየሱስ በመጣ ጊዜ ጌታ ኢየሱስ እንዲህ አለው። «እውነት እውነት እልሃለሁ፤ ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር የእግዚአብሔርን መንግሥት ሊወርስ አይችልም።» (ዮሐ. 3፥3)። በኢየሱስ ክርስቶስ ልንወርስ የምንችለውን የመንግሥተ ሰማይ በር መክፈት የምንችልበት ቁልፍ ዳግም ልደት ነው። ያለ ዳግም ልደት ወደ መንግሥተ ሰማይ መግባት አይቻልም።

ዳግም ልደት ያስፈለገበት ምክንያት

በመጀመሪያ ሰው ሲፈጠር የተቀረፀው በእግዚአብሔር መልክ ነው (ዘፍ. 1፥26)። ነገር ግን ትዕዛዙን በተላለፈና ኃጢአት በሠራ ጊዜ ያንን መልክ አበላሸ። በዚህም ከመለኰታዊው ኅብረት ተለየ። ይህ የተበላሸ መልክና ሞት (ከእግዚአብሔር የተለየ ሕይወት) አዳም በወለዳቸው ልጆች ሁሉ በውርስ ተላለፈ። ስለዚህ ሰው ገና በሥጋዊ ልደት ወደዚህ ዓለም ሲመጣ እንኳ ይህንን የተበላሸና ከእግዚአብሔር የተለየ መልክ ይዞ ነው። ጳውሎስ በሮሜ መልእክቱ እንዲህ ይላል ፡-

«ስለዚህ ምክንያት ኃጢአት በአንድ ሰው ወደ ዓለም ገባ በኃጢአትም ሞት፤ እንደዚሁም ሁሉ ኃጢአትን ስላደረጉ ሞት ለሰው ሁሉ ደረሰ፤» (ሮሜ 5፥12)።

ዳዊት ይህንን ተገንዝቦ ገና ከመወለዱ በፊት በእናቱ ማህፀን ውስጥ እያለ እንኳን በደም የወረሰው በደለኝነት እንዳለበት ይናገራል።

«እነሆ፤ በአመፃ ተፀነስሁ፤ እናቴም በኃጢአት ወለደችኝ» ይላል (መዝ. 51፥5)።

አንድ ሕፃን ገና እንደ ተወለደ ወስደን ከሰዎች ተገልጦ እንዲያድግ ብናደርግና ጆሮቹ ከፉ ሳይሰሙና ዓይኖቹ ክፉ ሳያዩ ልናሳድገው ብንችል እንኳ ኃጢአተኛነቱ የውርስ ስለሆነ ከዚያ መላቀቅ አይችልም።

ሰው በተፈጥሮው ኃጢአተኛ ነው። የኃጢአትም ዋጋ ሞት ነው።

ጌታ ኢየሱስ ወደዚህ ዓለም የመጣው የኃጢአትን ዋጋ ሰው መከፈል ስላልቻለ ዋጋውን ሊከፍልለትና ራሱን መስዋዕት አድርጎ ሊሰጥለት ነው። በዚህ በክርስቶስ መስዋዕትነት (በአንድ ሰው ምክንያት) ፀጋና ሕይወት ወደ ዓለም ገባ (ሮሜ 5፥15-18)።

በአዳም አለመታዘዝና በክርስቶስ መታዘዝ ምክንያት ሁለት ቤተሰብ ተመስርቷል። አዳም አባል እንድንሆንበት ያደረገን ቤተሰብ የኃጢአት ቤተሰብ ነው። ዲያብሎስ ይህን ቤተሰብ ሊቆጣጠር ስለሚችል የእርሱ ቤተሰብም በመባል ይታወቃል። በዮሐ. 4፥44 እና ኤፌ. 2፥2-3 ላይ የተጻፈውን ስናነብ የበለጠ ማብራሪያ እናገኛለን። በክርስቶስ የተመሰረተው ሁለተኛው ቤተሰብ የአማኞች ኅብረት ወይም የእግዚአብሔር ቤተሰብ ነው (1ኛ ዮሐ. 3፥10)።

ሰው አሁን ከሁለቱ የመምረጥ እድል ስላለውም ኃጢአትን ካደረገ ወደ በምርጫው ነው። ስለዚህ ከተፈጥሮ ሌላ ሰው በምርጫው ደግሞ ኃጢአትኛ ነው፤ ኃጢአት የተሳሳተው ቤተሰብ አባል አድርጎታልና። ከተሳሳተው ቤተሰብ አባልነት ወጥቶ ወደ እግዚአብሔር ቤተሰብነት መመለስ ሲፈልግ ያን ጊዜ ነው ዳግም ልደት መሸጋገሪያ ድልድይ የሚሆንለት።

ዳግም ያልተወለደውን ሰው መንፈሳዊ መልክ ለማየት ስንፈልግ ጳውሎስ በሮሜ 3፥11-18 የጻፈውን መመልከት ይኖርብናል።

«ጻድቅ የለም አንድም ሰንኳ፤ አስተዋይም የለም፤ እግዚአብሔርንም የሚፈልግ የለም፤ ሁሉ ተሳስተዋል። በአንድነትም የማይጠቅሙ ሆነዋል፤ ቸርነት የሚያደርግ የለም፤ አንድ ሰንኳ የለም። ጉሮሮአቸው እንደተከፈተ መቃብር ነው፤ በመላላቸውም ሸንግለዋል፤ የእባብ መርዝ ከከንፈሮቻቸው በታች አለ፤ አፋቸውም እርግማንና መራርነት ሞልቶበታል፤ እግሮቻቸው ደምን ለማፍሰስ ፈጣኖች ናቸው፤ ጥፋትና ጉስቅልና በመንገዳቸው ይገኛል። የሰላምንም መንገድ አያውቁም። በዓይኖቻቸው ፊት እግዚአብሔርን መፍራት የለም።»

ጳውሎስ ይህንን ጥቅስ የሚጠቅሰው ከመዝሙር 14 እና ከኢሳይያስ 53 ነው። እግዚአብሔር ከላይ ሆኖ፣ በአዳም የተሳሳተ ቤተሰብ

ሆነውን፣ የሰውን ዘር ገጽታ ሲመለከት እነዚህን አስቃቂ ነገሮች ቅመለከተ።

- 1) ጻድቅ የለም፤ ሰው ጻድቅ ሆኖ በእግዚአብሔር ፊት መቆም የሚችለው፣ ያለበትን ሁኔታ በክርስቶስ በማመን ሲለውጥ ብቻ ነው። የሰው ጽድቅ እንደ መርገም ጨርቅ እንደ ሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይናገራል (ኢሳ. 64፥6)።
- 2) የሚያስተውልየለም፤ ኃጢአት የማስተዋል ችሎታን ይሰርቃል፤ ገሊናን ይወጋል ይገድላልም። ስለዚህ ዳግም ያልተወለደ ሰው፣ ተፈጥሮአዊ ሰው (እንደ ተፈጠረ ያለ) መንፈሳዊ ነገር አይገባውም። ስለማይገባውም የእግዚአብሔር ነገር ሁሉ ሞኝነት ይመስለዋል (1ኛ ቆሮ. 2፥14)።
- 3) እግዚአብሔርን የሚፈልግ የለም አንድም ሰንኳ፤ ኃጢአት ከእግዚአብሔር እንድንሸሽ ያደርጋል። አዳም ኃጢአትን ከሠራ በኋላ ከእግዚአብሔር ሸሽቶ ተደበቀ። እግዚአብሔር አዳምን ፍለጋ መጣ እንጂ አዳም እግዚአብሔርን አልፈለገም። ከክርስቶስም የአዳምን ልጆች ፍለጋ ነው የመጣው። ኃጢአት ሰዎች እግዚአብሔርን ከመፈለግ ይከለክላቸዋል።
- 4) የራሳቸውን መንገድ ተከተሉ፤ ኃጢአት የእግዚአብሔርን መንገድ ከማየት ይከለክላል። ኃጢአት ሰው የእግዚአብሔርን መንገድ ትቶ የራሱን መንገድ እንዲከተል ያደርገዋል። የሰው ልጅ እግዚአብሔር የገለፀለትን መንገድ ትቶ እራሱ ባበጀው መንገድ ጽድቅን ለማግኘት ይደከማል።
- 5) በአንድነትም የማይጠቅሙ ሆነዋል፤ ፍራፍሬ ከተበላሸ የተገዛበት ዋጋ ውድቢሆን እንኳን ምንም አይጠቅምም። የሰው ልጆች በአንድነት በእግዚአብሔር ፊት ተበላሽተው ተገኙ። ይህ ነው እግዚአብሔር እንደገና ጠቃሚ የምንሆንበትን መንገድ እንዲያዘጋጅ ያደረገው።
- 6) ጉሮሮአቸው እንደተከፈተ መቃብር ነው፤ ሰው ሲታመም ወደ ሐኪም ይሄዳል። ሐኪም በመጀመሪያ «አፍህንከፈት» ይልናጉሮሮውን አጥርቶ ይመለከታል። ይህን የሚያደርገው በውስጥ የሚገኘው በሽታ ምልክት

በጉሮሮው ስለሚታይ ነው። ታላቁ ሐኪም እግዚአብሔር ከላይ ሆኖ እንደዚሁ የሰዎችን ጉሮሮ በሚመለከትበት ጊዜ፣ ሰው ሁሉ በውስጥ ሕይወቱ የተከፈተ መቃብር ሲመስልና ሲሸት እየ። እግዚአብሔርን የሚያስደስት ነገር የለበትም። በሥጋ እግዚአብሔርን ማስደሰት አይቻልም። ለውጥ የሚያስፈልገው ለዚህ ነው። የተከፈተ መቃብር ይሸታል። እንደ ሰው የፈራረሰና የተላ አካል የሚሸት ክፉ ነገር የለም ይባላል። አገራችን ሬሳ ለመቅበር የሚችሉት ለዚህ ነው። እግዚአብሔር የሰዎችን ጉሮሮ ሲመለከት እንዲህ ሆኖ ካየው ኃጢአት ምን ያህል ሰውን እንዳገላታለው መገንዘብ አያዳግትም። መለወጥ የሚያስፈልገው ለዚህ ነው።

- 7) በምላሳቸውሽንግልዋል፤ ሐኪም የበሽታን ምልክት ከሚያይበት መንገድ አንዱ በምላስ ነው። ለዚህ ነው ምላስን የሚመለከተው ብለናል። ምላስ በሰው ውስጥ ላለው ክፉ ነገር ምልክት ነች። የሰው ውስጠኛ ክፍል ሲለወጥ በሰው ምላስ ላይ የሚገኘውም ነገር ይለወጣል። በክርስቶስ እንደገና መወለድና መለወጥ የሚያስፈልገው እንግዲህ ለዚህ ነው።
- 8) የእባብ መርዝ ከከንፈሮቻቸው በታች አለ፤ በሰው ውስጥ ያለውን ክፉት፣ እግዚአብሔር ሲመለከተው፣ የእባብ መርዝ ይመስላል። ይህም መርዝ ብዙ ጊዜ በአንደበት ይገለጻል።
- 9) አፋቸው እርግግና መራርነት ሞልቶበታል፤ የሰው ሕይወት በውስጡ መራራ ሲኖርበት ከአፋም የሚወጣው መራራ ነው። የውስጡ ማለትም ምንጩ ሲለወጥ ከአፋ የሚወጣውም መራራነት ይለወጣል።
- 10) እግሮቻቸው ደምን ለማፍሰስ ፈጣኖች ናቸው፤ በምዕራቡ አገር ዛሬ በሬዲዮ የምንሰማው፣ በጋዜጣ የምናነበውና በቴሌቪዥን የምናየው ሰዎች በሰዎች ላይ ስለሚሠሩት ወንጀል ነው። እንደ እነዚህ ያሉትን ሰዎች የሚለውጥ ቢኖር ክርስቶስ ብቻ ነው። ስለዚህ ወደርሱ በመቅረብ አዲስ ሕይወትን መቀበል ይችላሉ። ከዚህ ዓይነት አስቃቂ ሕይወት የተለወጡና የዳኑ ብዙ ወንጀለኞች

በማንኛውም ዓለም ውስጥ በምትገኝ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ አሉ። ወንጀለኛውን የሚለውጥ ክርስቶስ እንጂ ክርቶሌና ዓለም በቃኝ እንዳልሆነም አይተናል።

- 11) ጥፋትና ጉስቁልና በመንገዳቸው አለ፤ በንስሐ ወደ ክርስቶስ ለመመለስ የማይፈልግና በጥፋት ጉዳና የሚሄድ ሰው የሚያጋጥመው ነገር የተወሰነ ነው፤ በጥፋት ጉዳና መቀጠል ትርፉ ጉስቁልና ነው።
- 12) እግዚአብሔርን መፍራት የለም፤ አለመታዘዝ አመጽ ነው፤ የአመጽ ብዛት ጎሊናን ያጠፋል። የነፍስ መብራት የሆነችው ጎሊና ስትጠፋ ፈሪሃ እግዚአብሔር ይጠፋል።

ኃጢአት የሰውን ገጽታ የለወጠው ከላይ እንዳየነው ነው። ይህንን የተበላሽ ገጽታ ለመለወጥ፣ እንደገና እግዚአብሔርን ለመምሰልና ለመሠራት ወደ እግዚአብሔር መመለስ አስፈላጊ ነው። ሰውን የፈጠረ እግዚአብሔር ነው፤ እንደገናም በክርስቶስ ሊፈጥረን የሚችለው እርሱ ብቻ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «ማንም በክርስቶስ ቢሆን አዲስ ፍጥረት ነው፤ እነሆ አሮጌው ነገር አልፏል ...» ይላል (2ኛ ቆሮ.5+17)። ስለዚህ ማንኛውም ሰው በክርስቶስ በማመን ዳግም መወለድ ያስፈልገዋል።

ሰዎች ስለ ዳግም ልደት ያላቸው የተሳሳተ ሀሳብ

ዳግም ልደት እስከ አሁን በተነጋገርነው መንገድ ወደ ክርስቶስ ስንመጣ መንፈስ ቅዱስ የሚሰጠን አዲስ ሕይወት ነው። በአሮጌውና በአሁኑ መካከል ልዩነት የሚያመጣ ለውጥ ነው። እንዳንድ ሰዎች ዳግም ልደት ማለት የሚከተሉት ሁኔታዎች ናቸው ብለው ያስባሉ።

- 1) ከክርስቲያን ቤተሰብ መወለድ፤ እንዳንድ ሰዎች ከክርስቲያን ቤተሰብ በሥጋ መወለድ ከክርስቲያን እንደሚያደርግ ይናገራሉ። ወላጆች በልጆች ላይ የመጥፎም ሆነ የመልካም ስበት አላቸው። ከዚህ የተነሳ እግዚአብሔርን በሚፈሩ ክርስቲያን ወላጆች ቤት መወለድ፤ ከክርስቲያን የመሆን እድላችንን ሊጨምረው ይችላል። ሆኖም

ተፈጥሮአዊ ልደት ዳግም ልደትን አይሰጥም። ኒቆዲሞስ ከክርስቶስ ጋር ሲነጋገር፤ ስለ ዳግመኛ መወለድ ሲሰማ፤ ዳግም ልደት የተፈጥሮ ልደት መስሎት ነበር። ለዚህ ነው «ሰው ከሽመገለ በኋላ እንዴት ሊወለድ ይችላል? እንደገና ወደ እናቱ ማህፀን ገብቶ ይወለድ ዘንድ ይችላል?» ሲል የጠየቀው (ዮሐ. 3፥4)። ጌታ ኢየሱስ ለዚህ ጥያቄ ሲመልስ «እውነት እውነት አልሃለሁ፤ ሰው ከውኃና ከመንፈስ ቅዱስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም። ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ነው፤ ከመንፈስም የተወለደ መንፈስ ነው» አለ (ዮሐንስ 3፥5-6)። ከዚህ መልስ ዳግም ልደት ማለት፤ ከሥጋ መወለድ እንዳልሆነ በግልጽ አናያለን። ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ብቻ ነው። ከመንፈስ የተወለደ መንፈስ ነው። በሌላ ቦታ ደግሞ የሚከተለው ተጽፎአል፤ «እናንተ ግን የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ዘንድ ቢኖር፤ በመንፈስ እንጂ በሥጋ አይደላችሁም። የክርስቶስ መንፈስ የሌለው ከሆነ ግን ይኸው የእርሱ ወገን አይደለም» (ሮሜ 8፥9-10)። በዮሐንስ ወንጌል ውስጥም «ለተቀበሉት ሁሉ ግን፤ በስሙ ለሚያምኑ የእግዚአብሔር ልጆች ይሆኑ ዘንድ ሥልጣንን ሰጣቸው፤ እነርሱም ከእግዚአብሔር ተወለዱ እንጂ ከደም ወይም ከሥጋ ፈቃድ ወይም ከወንድ ፈቃድ አልተወለዱም» ተብሎ ተጽፎአል (ዮሐ. 1፥12-13)። ከዚህ ክፍል የምንረዳው ክርስቶስን በመቀበል ብቻ የእግዚአብሔር ልጅነት ሥልጣን እንደምናገኝና ይህም ልጅነት የተሰጠን ከእግዚአብሔር (በመንፈስ ቅዱስ) በመወለድ እንጂ ከሥጋና ከደም ፈቃድ እንዳልሆነ ነው።

የታወቁት ስመ ጥሩ ወንጌላዊ ጽኑነት ቢሊ ግራሃም በዚህ ርዕስ ሲናገሩ የሚከተለውን አሉ፤ «አንድ ሰው ጋራዥ ውስጥ ቢወለድ መኪና ወይም መካኒክ ሊሆን አይችልም።» ልክ እንደዚሁ ከክርስቲያን ቤተሰብ መወለድ «ክርስቲያን» አያደርግም።

2) የሰው ፈቃድ አይደለም፤ ቀደም ሲል ከዮሐንስ 1፥13 የተመለከተው ጥቅስ ዳግም ልደት የሰው ፈቃድ እንዳይደለ ያስተምራል። አንዳንድ ሰዎች ሰባኪው፤ ቁሱ፤ ወላጆች ወይም ሌላ ሰው ክርስቲያን ሊያደርጓቸው የሚችሉ ይመስላቸዋል። አዲስ ሕይወት መቀበልና

የክርስቶስ ተከታይ መሆን ፤ በግል ኢየሱስን በመንፈስ ወደ ልባችን እንዲገባ ከማድረግ ሌላ አማራጭ የለውም።

3) ውጫዊ ለውጥ አይደለም፤ ሰው ሃይማኖተኛ መሆኑን በውጫዊ ሁኔታ መግለጽ ይችላል። በልብስ፤ የክርስትና ምልክትን በማድረግ ወይም ሃይማኖታዊ ሥርዓቶችን በመከፈል መግለጽ ይቻላል። እነዚህ ነገሮች መልካም ቢሆኑም ዳግም ለመወለዳችን ምልክት ወይም ማረጋገጫ አይደሉም። ኒቆዲሞስ የሃይማኖት ሥርዓቶችን ሁሉ ያደረገ ከመሆኑም በላይ የአይሁድ ሃይማኖት አስተማሪ ነበር። ነገር ግን ዳግም መወለድ ያስፈልገው ነበር። ዳግም መወለድ የውስጥ ለውጥ እንጂ ውጫዊ ለውጥ አይደለም።

በውጭ ከምንፈጽማቸው ነገሮች መካከል አንዱ የጥምቀት ሥነ ሥርዓት ነው። አንዳንድ ሰዎች ክርስቶስ ለኒቆዲሞስ «ሰው ከውኃና ከመንፈስ ካልተወለደ በቀር ወደ እግዚአብሔር መንግሥት ሊገባ አይችልም» (ዮሐ. 3፥5) ሲል ስለ ተናገረ በጥምቀት አዲስ ልደትን ማግኘት እንደሚችሉ ያስባሉ። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ለሚነሱት ርዕሶች ሁሉ ዝርዝር ለመስጠት ፈጽሞ አይቻልም። ለምንወያይበት አርእስት የቀረበውን ሀሳብ ብቻ ከፍለን ለማየት እንሞክራለን። ስለዚህ ስለ ጥምቀት ሰፊ መግለጫ ለማቅረብ ባንችልም፤ ጥምቀት ዳግም ከመወለድ ጋር ምንም ግንኙነት የለውም። ይህም ዳግም ልደት መንፈሳዊ እንጂ ጋር ምንም ግንኙነት የለውም። ይህም ዳግም ልደት መንፈሳዊ እንጂ ጌታ ራሱ «ከሥጋ የተወለደ ሥጋ ነው ከመንፈስ የተወለደ መንፈስ ነው» በሚለው ቃል ገልጾታል። ስለዚህ «ከውኃና ከመንፈስ ተወለዱ» ሲለን ስለ ሥጋዊው ውኃ መናገሩ አይደለም። ዳግመኛ ልደት፤ ሀ) የመንፈስ ቅዱስ፤ ለ) የእግዚአብሔር ቃል፤ የእነዚህ የሁለቱ ሥራ ውጤት ብቻ ነው። «ውኃ» የሚለው ስለምንጠመቅበት ውኃ የሚናገር ሳይሆን ስለ እግዚአብሔር ቃል የተነገረ ነው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ውኃ ሲጠጡት ስለ መንፈስ ቅዱስ ምሳሌ ይሆናል (ዮሐ. 7፥6)። በብዛት በኖህ ዘመን በነበረበት መልክ ሲቀርብ ውኃ ስለ እግዚአብሔር ፍርድ ይናገራል። ነገር ግን የሚታጠቡበት (ስለመታጠብ) ሲሆን ሕያው ስለሆነውና ስለሚሠራው ዘለዓለማዊ ቃል ይናገራል (ኤፌ. 5፥25-27)። የእግዚአብሔር መንፈስ

በቃሉ ሲያጥበንና በቃሉ ሲፈጥረን ነው ዳግም የምንወለደው። ዳግም ልደት የቃሉ ሥራ መሆኑን ለማወቅ እነዚህን ጥቅሶች አንብብ፡ (1ኛ ጴጥ. 1፡23፤ ያዕ. 1፡18፤ 1ኛ ቆሮ. 4፡15፤ 2ኛ ጴጥ. 1፡4)።

ጌታ ኢየሱስ ደቀመዛሙርቱን በሚያስተምርበት ጊዜ እንዲህ ብሏል «እናንተ አሁን ስለ ነገርኳችሁ ቃል ንጹሐን ናችሁ፤» (ዮሐ. 15፡3)። ስለ ተከታዮቹ አባቱን በማለደበት የጸሎት ምዕራፍም ላይ «በእውነትህ ቀድሳቸው፤ ቃልህ እውነት ነው።» ብሎአል (ዮሐ. 17፡17)። ስለዚህ ከዳግም ልደት ጋር የተያያዘው ሥጋዊ ውኃ ሳይሆን የእግዚአብሔር ቃል ነው።

4) የቦታ ለውጥ አይደለም፤ ዳግም ልደት የራሳችንን ውስጠኛ ሕይወት መለወጥ እንጂ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በመሄድ የምንገናጸፈው ጽድቅ አይደለም። ልደት የቦታ ለውጥ ሳይሆን የልብ ለውጥ ነው (ሕዝ. 36፡26-28)።

5) የእውቀት ወይም የአእምሮ ጉዳይ አይደለም፤ አዲስ ልደት፡ ክርስቶስ የልባችንን በር ሲያንኳኳ የልብን በር በእምነት ከፍቶ ክርስቶስን ወደ ውስጥ እንዲገባ መፍቀድ ነው (ዮሐ. 1፡12)። አንድ ሰው በልቡ በመቀበልና በመለወጥ ሳይሆን በአእምሮው ስለ ክርስቶስ ታሪክ ሊያውቅ ይችላል። እንዲህ ያለ የአእምሮ እውቀት ከግል ልምምድ የተለየ ነው። ለዚህ የሚከተለውን ምሳሌ ላቅርብ። አሜሪካ ከመጣሁ ወዲህ ሁለት ፕሬዚዳንቶችን አውቃለሁ። ፕሬዚዳንት ሬጋንና ፕሬዚዳንት ቡሽን ማለቱ ነው። ስለ እነዚህ ሰዎች በጋዜጣ ከሚወጣውና በመጽሐፍ ከተጻፈው ብዙ ነገር አውቃለሁ። በቴሌቪዥን ደግሞ በየቀኑ አይቻቸዋለሁ። ስለ እነዚህ ሰዎች ማንነት፣ ባሕርይ ... ወዘተ. ብዙ አውቃለሁ፤ ለሌላው ማስረዳት እንኳ አያቅተኝም። ነገር ግን እነዚህን ሰዎች በግል አግኝቼ ጨብጫቸው አላውቅም። ከእነሱም ጋር ቁጭ ብዬ ሻይ ጠጥቼና ተጫውቼ አላውቅም። ስለዚህ እነዚህን ሰዎች በግል አውቃቸዋለሁ ለማለት አልችልም። ስለ እነርሱ ማወቅና እነርሱን በግል ማወቅ ሁለት የተለያዩ ነገሮች ናቸው። ብዙ ሰዎች በግል ክርስቶስን አያውቁም፤ በሕይወታቸው አስገብተውት በርሱ የሚገኘውን ደስታ አልተለማመዱም። ስለ እርሱ ግን ከታሪክ

ብዙ እውቀት አላቸው። የአእምሮ እውቀት ዳግመኛ ልደትን አይሰጥም። ማወቅ ማድረግን ካስከተለ ይረዳል። ያለዚያ ስለ ኢየሱስ ወይም ስለ ክርስትና ማወቅ ብቻ በራሱ ክርስቲያን አያደርግም። ለዚህ የብዙ ሰዎችን ምስክርነት እንደተጨባጭ ማስረጃ ማቅረብ ይቻላል። ከመንፈሳዊ ትምህርት ቤት በትምህርተ መለኮት ስልጥነው የወጡ፤ ታላቁን ጥሪ ተቀብለው በወንጌል ሥራ የተሰማሩና ወደ ሦስተኛው ዓለም ሄደው ያገለገሉ፤ ነገር ግን ቆይቶ ከብዙ ጊዜ በኋላ ክርስቶስን የተቀበሉና ዳግመኛ የተወለዱ ብዙ ሰዎች አሉ። እንደዚህ ያሉት ሰዎች መጀመሪያ ቤተክርስቲያን እንዴት ተቀበለቻቸው? ብሎ የሚጠይቅ ይኖራል። ቤተክርስቲያን ለአባልነት ብቁ የሚያደርገውን ነገር ያሟሉትን (አምነናል የሚሉትንና ለመጠመቅ የሚጠይቁትን) ሁሉ አባል አድርጋ ትቀበላለች። የቤተ ክርስቲያንን በር ማንም ሰው በጥምቀት ሾልኮ መግባት ይችላል። ዳግም ያልተወለደ አይገባበትም የተባለውና ማንም ሊሾልክና ሊገባ እንደማይችል እርግጠኞች የምንሆነው ስለ መንግሥተ ሰማይ ብቻ ነው።

6) የቤተ ክርስቲያን አባልነት አይደለም፤ ቀደም ባሉ ነጥቦች ውስጥ እንደተገለፀው፡ ማንም ሰው ዳግም ሳይወለድ የቤተክርስቲያን አባል መሆንና መንፈሳዊ ፕሮግራሞችንም መከታተል ይችላል። በምዕራቡ አገር በአንዲት ቤተክርስቲያን ውስጥ ስለ ተፈጸመ ታሪክ የሚከተለውን ስምቻለሁ።

አንድ የአንዲት ቤተክርስቲያን የ20 ዓመት አባል የነበረ ሰው ይሞታል። ሰውዬው በአባሎች ሁሉ ዘንድ የታወቀ ስለ ነበረ፡ በሬሳው የአሸኛኝነት ፕሮግራም ላይ ብዙ ሰዎች ይመጣሉ። ሬሳው ከፍተኛ ጠረጴዛ ላይ ከመድረኩ አጠገብ ከሕዝቡ ፊት ለፊት ተቀምጦ ነበር። የቤተክርስቲያኒቱ መጋቢ ለተሰበሰበው ሕዝብ ከእግዚአብሔር ቃል ለማስተማር ሲነሳ ልቡ በሀዘን ማዕበል ይናወጣል። ያዘነው፡ ያ ሰው በሞት በመለየቱ ምክንያት ብቻ አልነበረም። እንባዎቹን በመጠራረግ በፀፀት ጣቱን ወደ ሬሳው ሳጥን እያመለከተ «ይህ ሬሳ ለ20 ዓመት የቤተክርስቲያኔ አባል ነበር» አለ ይባላል። አባል የነበረው በመሰረቱ ሬሳው ሳይሆን በሕይወት የነበረው ሰው ነው። ነገር ግን የእግዚአብሔር

ቃል ሰው ዳግመኛ ካልተወለደ በቀር በመንፈስ የሞተ እንደሆነ ስለሚናገር ነው (ኤፌ. 2:1)። የቤተ ክርስቲያን አባልነት አስፈላጊ ነው። ነገር ግን አባልነት ዳግም ለመወለድ ምትክ አይሆንም።

7) ራስን ማሻሻልና የዲስፕሊን ክትትል፤ ራስን ከመጥፎ ነገሮች መጠበቅ ወይም ግብረ ገብ የሞላበት ሕይወት መኖር የሚፈለግ ነገር ነው። ብዙ ሰዎች፣ በእግዚአብሔር የሚያምኑና የማያምኑ (የክርስትና ወይም የሌላ እምነት ተከታዮች) ሁሉ በግል ጥረት ራስን በማሻሻልና በጥሩ ሞራል መልካም ምድራዊ ኑሮን ሊኖሩ ይችላሉ። ይህ በኅብረተሰቡ ዘንድ የሚደገፍ ነገር ቢሆንም ዳግም መወለድ ግን የሰዎች የግል ጥረት ሳይሆን የመለወጥ ውጤት ነው። ይህም በፊት ይኖሩበት ከነበረው የርኩሰት ሕይወት በንስሐ ለተመለሱት ከእግዚአብሔር ዘንድ በእምነት የሚገኝ አዲስ መንፈሳዊ ልደት ነው።

የዳግም ልደት ውጤት

ዳግም መወለድ በሕይወታችን የሚከተለውን ውጤት ያመጣል።

- 1) የእግዚአብሔር ልጅነት፤ (1ኛ ዮሐ. 3:1፤ ዮሐ. 1:12) ከወላጆቻችን በመወለዳችን የወላጆቻችን ባሕርይ ወራሾች እንሆናለን። የእግዚአብሔር ልጆች ስንሆንም «አባቱን ያየ ልጁን ልጁንም ያየ አባቱን» እንደሚሉት የአባታችን ባሕርይ አለን። የሚቀጥሉት ምዕራፎች ሁሉ የሚያተኩሩት እዚህ ላይ ነው።
- 2) አዲስ ሕይወት፤ 2ኛ ቆሮ. 5:17፤ 1ኛ ቆሮ. 6:19-20። ክርስቶስን ስንቀበልና ስንድን በመንፈስ አዲስ እንወለዳለን። የመንፈስ ማደሪያም እንሆናለን። ይህ አዲስ ሕይወት እንደ እካል እድገት ሁሉ ማደግ አለበት። የዚህ መጽሐፍ ጠቅላላ ሀሳብ የሚያተኩረው እዚህ ላይ ነው።
- 3) አዲስ ግብ፤ አዲስ ሕይወት አዲስ ግብ ይሰጣል። የክርስቲያን ትልቁ ግብ በነገር ሁሉ ክርስቶስን መምሰል ነው። እንዴት ወደዚያ ግብ

እንደሚደርስ ወደ ፊት ባሉት ምዕራፎች ውስጥ ይዘረዘራል።

በዚህ በሁለተኛው ምዕራፍ እስከ አሁን የተመለከትነው ስለ ዳግመኛ ልደት ነው። ዳግመኛ ልደት ይህ መጽሐፍ ከዚህ በኋላ ለሚያተኩርበት መንፍላዊ እድገት (ብስለት) የመጀመሪያው ደረጃ ነው። በግል ሕይወትህ ዳግም ለመወለድህ እርግጠኛ ባትሆን ከዚህ በኋላ የማቀርበው ሀሳብ ሁሉ እውቀት ሊሆንህ ይችላል እንጂ ሊጠቅምህ አይችልም። ስለዚህ እዚህ ጋ ቆም ብለህ ይህ ምዕራፍ ለፈጠረብህ ጥያቄዎች ሁሉ መልሱን ፈልግ። የጉደለህ ነገር ያለ ከመሰለህና እርግጠኛነት በውስጥህ ከሌለ! ጌታን ወደ ልብህ ጋብዘው! ጌታ የልባቸውን በር ሲያንኳኳ ሰምተው በራቸውን ከፍተው ወደ ውስጥ እንዲገባ ከሚጋብዙት ልብ ሁሉ እንደሚገባና ኅብረትም እንደሚያደርግ በቃሉ ተስፋ ስጥቷል (ራዕይ 3:21)።

ሕይወት ካለ እድገት አለ

ሕይወት ካለ እድገት አለ

ሕይወት ያለው ነገር ሁሉ ያድጋል። እድገት ባይኖር መወለድ ዋጋ የለውም። እድገት የማያቋርጥ ለውጥ ሂደት ነው። እድገት ሲቆም ሕይወት ይቆማል።

እድገት የሚገኘው ሕይወት በማያቋርጥ የለውጥ ሂደት ውስጥ ሲያልፍ ለመሆኑ የሚከተለውን ምሳሌ እንመልከት። አንዲት ዘር ከተዘራችበት ጊዜ ጀምሮ በተለያዩ ለውጥ ውስጥ ታልፋለች። ይህንን የምታልፍበትን የለውጥ ሂደት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በትምህርቱ እንደሚከተለው ገልጾታል ፡-

«... በምድር ዘርን እንደሚዘራ ሰው የእግዚአብሔር መንግሥት እንደዚህ ናት ሌሊትና ቀን ይተኛልም ይነሳልም፤ እርሱም እንዴት እንደሚሆን ሳያውቅ ዘሩ ይበቅላል፤ ያድግማል። ምድሪቱም አውቃ በመጀመሪያ ቡቃያ ጓላም ዛላ ጓላም በዛላው ፍጹም ሰብል (ፍሬ) ታፈራለች» (ማር. 4፡26-28)።

በዚህ ጥቅስ እንደምንመለከተው አንዲት ዘር ስትዘራና አፈር ስትለብስ በሚከተሉት ለውጦች ውስጥ ታልፋለች ፡-

ሀ) ቡቃያ ሆና ታቆጠቁጣለች

ለ) ዛላ ይወጣል

ሐ) ዛላው አብቦ ያፈራል

መ) በመጨረሻ መከር ሆና ይሰበሰባል።

የሰውም ሕይወት እንደዚሁ በጊዜ ውስጥ ባለፈ ቁጥር በአካል መጠንና ቁመት በአእምሮም እየተለወጠ ይሄዳል። ይህንን የለውጥ ሂደት ነው እድገት ብለን የምንጠራው። የሰው እድገት የአካል መጠንና

ቁመት ብቻ ሳይሆን የአእምሮም ጭምር ነው በአእምሮ መዳበር የእውቀት ደረጃ እንዲጨምር የአስተሳሰብና የአመለካከት ሁኔታ እየተሻሻለ እንዲሄድ ይረዳል። አሁን ከምንገኝበት የእድገት ደረጃ ሆነን በልጅነት ወራታችን የነበረንን አስተሳሰብ በትዝታ ብንቃኝ በአሁኑና በዚያን ጊዜው አስተሳሰባችን መካከል ብዙ ልዩነት እንዳለ እንገነዘባለን።

ባለቤቴና እኔ ሦስት ልጆች ወልደን አሳድገናል። በሕፃንነት ወራታቸው በእቅፎቻችን የነበሩበትን ሁኔታ አሁን ካሉበት ሁኔታ ጋር ስናስተያየው እድገት እስደናቂ ይሆንብናል። ከሁሉም የሚያስደንቀን በአራስነታቸው ጊዜ ዓይናቸው ተገልጦ ፈዞ ቢያይም እንኳ የሚያዩትን ነገር ከትርጉም ጋር ለማያያዝ የማይችሉ መሆናቸው ነው። በአእምሮ ሲያድጉ ነው ሁሉን ማወቅ የቻሉት።

በወንጌል ውስጥ ስለ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የልጅነት ዘመን የሚናገሩ ብዙ ጥቅሶች የሉም። ስለ እድገቱ ከሚጠቅሱት ጥቂት ጥቅሶች መካከል የሚከተለውን ብንመለከት ከላይ የተነተነውን ሀሳብ ይደግፋል።

«ኢየሱስም ደግሞ በጥበብና (እእምሮ) በቁመት (አካል) በሞገስም (በመንፈስ) በእግዚአብሔርና በሰው ፊት ያድግ ነበር» ሉቃስ 2፥52።

የጌታችን እድገት እንደማንኛችንም እድገት የአካል፣ የመንፈስና የእእምሮ እድገት እንደነበረ እንመለከታለን። ሐዋርያው ጳውሎስ ደግሞ በሕፃንነቱ ዘመን ንግግሩም አስተሳሰቡም የሕፃን የነበረበትን ጊዜ በማስታወስ ለቆሮንቶስ ምዕመናን ጽፎላቸዋል።

«ልጅ ሳለሁ እንደ ልጅ እናገር ነበር፤ እንደ ልጅም እቆጥር ነበር፤ ጐልማሳ ሆኜ ግን የልጅነትን ጠባይ ሽራአለሁ» ይላል 1ቆሮ. 13፥11።

መንፈሳዊ እድገትም እስከ አሁን እንነጋገርበት ከነበረው የአካልና የእእምሮ እድገት ጋር ይመሳሰላል። በሕፃንነት ዘመን አልፎ መሄድ ግዴታ እንደሆነ ሁሉ የመንፈሳዊውን ሕይወት ለንጀምር ሕፃን ሆኖ መጀመር ግዴታ ነው። በመንፈስ እያደግን ከጨቅላነት አሁን ከምንገኝበት ድረስ የመጣነው በማያቋርጥ የእድገት ጉዞ ተጉዘን ነው። ከመንፈስ ዳግም የተወለደ ማንም ሰው መንፈሳዊ ሕይወቱ እድገት

ማሳየት አለበት። መንፈሳዊ ሕይወት በእንድ ቦታ የረጋ ወይም እንደ ወታደራዊው የሰልፍ ሥርዓት «ባለሀበት ሂድ» ሲባል እንቅስቃሴ የማያሳይ የእግር ንቅናቄ ብቻ እንደሚያደርገው መሆን የለበትም። መንፈሳዊ ሕይወት የሚንቀሳቀስ ሕይወት ነው። በምንም ምክንያት «እኔ አሁን ደርሼበታለሁ፤ ክርስቲያን ሆኛለሁ» ብለው የሚተውት ሕይወት አይደለም። በአካል እድገት ከመንፈቀቅ፣ ዳዴ ከማለት፣ በሽንትና በአፈር ከመጫወት አልፈን እንደሄድን መንፈሳዊ ሕፃንነትን ማለፍ አለብን። ሐዋርያው ጳውሎስ እንዳለው የልጅነትን ባሕርይ እየተውን ወደ መንፈሳዊ ብስለት እርምጃ ማድረግ አለብን። ጤናማ የእድገት እርምጃ የመንፈሳዊ ብስለት አስተማማኝ ምልክት ነው።

ያልተወለደ አያድግም

ምዕራፍ አራት

ያልተወለደ አያድግም

ሕይወት እድገትን እንዲቀድም የተፈጥሮ ሕግ ነው። ባለፉት ምዕራፎች ሕይወት ያላቸው ነገሮች ብቻ ማደግ እንደሚችሉ አውቀናል። በሕይወት የማይኖር ነገር ወይም ግዑዝ ፍጥረት በጊዜና በለውጥ ውስጥ ቢያልፍም ሊያድግ አይችልም። ግዑዝ ነገሮች አንዱ በሌላው ላይ ተደራርበው በመቆለልና በመከማቸት በአካልና በመጠን ከፍ ማለት ይችላሉ። ነገር ግን እንዲህ ያለው ክምችትና ጥርቅም እድገት ተብሎ አይጠራም። የምድር አሸዋን ወይም አፈርን ለምሳሌነት ብንጠቀም አሸዋና አፈር በነፋስና በሌላም ኃይል ከነበሩበት ተንቀሳቅሰው በአንድ ቦታ ላይ በመቆለል ደለል፣ ኮረብታ፣ ተራራም እንኳ መሆን ይችላሉ። ነገር ግን ቀደም ሲል እንዳልነው ይህን እድገት ብለን ልንጠራው አንችልም። ምክንያቱም የመከማቸትና የመሰባሰብ ጉዳይ ሳይሆን እድገት ለሕያዋን ብቻ የተሰጠ እንቅስቃሴ ነው።

በመንፈሳዊ ሕይወትም ከላይ የጠቀስነው ሀሳብ ሌላ አማራጭ የሌለው እውነት ነው። በመንፈስ ከማደግ በፊት መንፈሳዊነትን መጀመር ያስፈልጋል። ከእድገት በፊት አዲስ የመወለድ ግዴታ አለ። ይህም ግዴታ በምዕራፍ ሁለት ውስጥ እንዳየነው ኢየሱስ ክርስቶስ ለኒቆዲሞስ በነገረው ቃል ውስጥ በማያሻማ መንገድ ተገልጿል። መንፈሳዊ ሕይወት እንዲኖረው የሚፈልግ ሁሉ ከእግዚአብሔር ቃልና ከመንፈስ ቅዱስ ዳግመኛ በመወለድ መጀመር አለበት (ዮሐንስ 3፡1-9)።

«ዶሮ የሚያረባ እንቁላል መስበር የለበትም» እንደሚሉ ቤተ ክርስቲያንም ወንጌልን ለመስማት በሚመጡ በማንኛውም ሰው ላይ ደጀችዋን መዝጋት የለባትም። ሁሉንም በፍቅር መቀበል አለባት። ቤተ ክርስቲያን ጻድቃን ተሰብስበው የሚጽናኑባት ብቻ ሳትሆን ኃጥአንም መጥተው ሸክማቸውን የሚያወርዱበት ቦታ ነች። በጨለማ ያሉትን

በወንጌል ብርሃን ፈልጋ ወደ እውነት ልታመጣቸውና አዲስ ልደትን እንዲያገኙ ልትረዳቸው ይገባል። ለዚህ ነው በማንም ላይ ደጀችዋን መዝጋት የለባትም የተባለው። ነገር ግን የዚህ ምዕራፍ ርዕስ እንደሚለው ሁሉ ያልተወለደ ሊያድግ እንደማይችል ደግሞ መዘንጋት አይገባትም።

አንዳንድ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች የምዕመናቸው ቁጥር እንዲበዛ ያላቸው ፍላጎት ይህን የሕይወት ሕግ ከዓይናቸው ሊሰውርባቸውና ያልተወለዱትን ለማሳደግ በከንቱ እንዲደክሙ ሊያደርግ ይችላል። ከጥራት ይልቅ ብዛት በሚፈለግበት ጊዜ የፍየልና የበግ መንጋ በአንድ ላይ ማሰማራት ይመጣል። ለቁጥር መጨነቅ የጠራና ያልተሸቀጠ ወንጌል እንዳይሰበክ ይከለክላል። (2ቆሮ. 2፡17)። በቁጥር መብዛት በጣም የሚፈለግ ቢሆንም የሚያስደስተው ግን ከጥራት ጋር ሊመጣ ብቻ ነው።

ያልተወለዱትን ለማሳደግ የሚደረገው ከንቱ ልፋት በተለይም ከኢትዮጵያ ውጭ በሚገኙ የወንጌል አገልግሎቶች ውስጥ ጉልተ ይታያል። በሰሜን አሜሪካ በመጀመሪያዎቹ አምስት ዓመታት አገልግሎታችን ባለቤቴና እኔ ያልተወለዱትን በቃሉ ኮትኩቶ ለማሳደግ በከንቱ ደክመናል። ከቀድሞ ጀምሮ በቃሉ መኮትኮትና ማደግ የሚችለው ዳግም የተወለደው ብቻ ነው የሚለውን እምነታችንን ያጸናነው ከዚህ ከንቱ ድካም የተነሣ ነው። ማድረግ የሚገባን ያልተወለዱት እንዲወለዱ የተወለዱትም እንዲያድጉ ነው። ቀደም ሲል ወደ ቤተ ክርስቲያን የሚመጡትን ሁሉ መቀበል እንዳለብን አመልክቻለሁ። እንዲሁም ቤተ ክርስቲያን የሁሉም ስለሆነች በማንም ላይ በር ልትዘጋ አይገባትም ብለናል። ስለዚህ ጌታችን በማቴዎስ (13፡24-31) ላይ እንደነገረን ምሳሌ በሰንደው መካከል ያለውን እንክርዳድ እንኳን መምዘዝና መጣል ሥራው የእግዚአብሔር እንጂ የእኛ እንዳልሆነ አምናለሁ። ነገር ግን ቤተ ክርስቲያን ሳይለወጡ ለማሳደግ የምትጥርላቸው ካሉ እነዚያን የራሷ እንጂ የክርስቶስ ማኅበርተኞች እንደማታደርግ ማወቅ አለባት። የዳግም ልደት ሕይወት ሳይለማመድ፤ ያለመንፈሳዊ ለውጥ መንፈሳዊ እድገት ይኖረኛል ብሎ የሚያስብ ግለሰብ ቢኖር ኢየሱስ ክርስቶስ ለኒቆዲሞስ የተናገረውን ሐቅ በጥምና ሊያጤን ይገባዋል። ዳግም መወለድ ከመንፈሳዊ ብስለት ይቀድማል፤ ካልተወለዱም አያድጉም።

ሦስቱ የሕይወት ደረጃዎች

ምዕራፍ አምስት

ሦስቱ የሕይወት ደረጃዎች

መጽሐፍ ቅዱስ የሰዎች ሁሉ ትክክለኛ መልክና ገጽታ የሚታይበት መጽሐፍ ነው። የሰዎችን ማንነት እንደመስተዋት ቁልጭ አድርጎ ያቀርባል። መጽሐፍ ቅዱስ በሚያሳየን መሠረት ሕይወት አንድ ሆኖ ሳለ በሦስት ደረጃዎች ላይ ልትገኝ ትችላለች።

ጳውሎስ ስለእነዚህ ሦስት ደረጃዎች 1ቆሮ. 2፥9-16፤ 3፥1-4 ባለው ክፍል ውስጥ አስተምሮአል።

ሐዋርያው በዚህ ክፍል በገለፀው መሠረት ሰዎችን በሦስት የተለያዩ የሕይወት ዓይነቶች (ደረጃዎች) ላይ እናገኛቸዋለን እነዚህም ፦

- 1ኛ ተፈጥሮአዊ ሰው
- 2ኛ መንፈሳዊ ሰው
- 3ኛ ሥጋዊ ሰው ናቸው።

ከእነዚህ ከሦስቱ መካከል ሁለቱ፡ ሥጋዊ ሰው እና መንፈሳዊ ሰው የአዲስ ሕይወትን ልምምድ የተለማመዱ ናቸው። በሁለቱ መካከል ያለው ልዩነት የመንፈሳዊ ብስለት (ዕድገት) ልዩነት ብቻ ነው። ሁለቱም በክርስቶስ የሚገኘውን ሕይወት አግኝተዋል። ሥጋዊ ሰው ግን እድገቱ የተገታና ቀጭኖ የቀረ ነው። ሦስተኛው ደግሞ ተፈጥሮአዊ ሰው ዳግመኛ ያልተወለደና መንፈሳዊ ሕይወትን ያልተለማመደ ነው። ከዚህ በታች ስለእነዚህ ሦስት የሕይወት ደረጃዎች አጭር ዝርዝር እንመልከት ፦

1ኛ. ተፈጥሮአዊ ሰው ፦ ሰሙ ማንነቱን በደንብ እንደሚገልጸው ገና እንደተፈጠረብቻ ያለ ነው። የዳግም ልደትን ግዴታ ስላልፈጸመ መንፈሳዊ ለውጥ የለውም። ይህ ሰው የሚገኝበት የሕይወት ደረጃ ስለ ዳግም ልደት በተወያየበት ክፍል ከሮሜ 3፥11-18 የተመለከትነው ሰው ሕይወት ነው።

ፍጥረታዊ ሰው ከመንፈስ ስላልተወለደ መንፈሳዊ ነገር አይገባውም። ሐዋርያው ጳውሎስ 1ኛ ቆሮ. 2፥14 ላይ «ለፍጥረታዊ ሰው የእግዚአብሔር መንፈስ ነገር ሞኝነት ነውና አይቀበለውም። በመንፈስም የሚመረመር ስለሆነ ሊያውቀው አይችልም» ይላል። ኒቆዲሞስ ጌታ ኢየሱስ ስለ አዲስ ልደት በነገረው ጊዜ ሊገባው ያልቻለው ለዚህ ነው። የአይሁድ መምህር ሆኖ ሳለ ስለመንፈሳዊ ነገር እያስተማረ መንፈሳዊ ነገር አለማወቁ አስገራሚ ነው።

ተፈጥሮአዊ ሰው የወንጌልን እውነት ተቀብሎ ዳግም በመወለድ አቅጣጫውን የመቀየር ግዴታ አለበት። ካልተለወጠ በቀር በሥጋ ሕይወት በሚመላለስበት በአሁኑ ጊዜ እንኳ ከእግዚአብሔር ተለይቶ በመንፈስ የሞተና በእግዚአብሔር ቁጣ ሥር የሚኖር ነው። (ኤፌ. 2፥12፤ 4፥18 ዮሐ. 3፥18 አንብብ) የወንጌል የምሥራች የሚሰበከው እንደተፈጠሩ ብቻ ያሉት ሰዎች የምስራቹን ተቀብለው በማመን ያሉበትን ሁኔታ እንዲለውጡ ነው።

2ኛ. መንፈሳዊ ሰው ፦ ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ኅብረት ያስተካከለ፤ በክርስቶስ ያመነ ክርስቲያን ነው። መንፈሳዊነት ከክርስቶስና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር በቅርብ አብሮ የመኖር ውጤት ነው። ዳግም ከተወለድን በኋላ መንፈስ ቅዱስ በሕይወታችን ውስጥ እንዲሰራ ስንታዘዝለት በፈቃዱም እንዲመራን ስንፈቅድለት በመንፈሳዊነት ሕይወት እያደግን እንሄዳለን። መንፈሳዊ ሰው ከመንፈስ በሚወለድበት ጊዜ የመለኰታዊው ባሕርይ ወራሽ ሆኖአል። (2ጴጥ. 1፥4፤ 1ቆሮ. 2፥16) ይህ መለኰታዊ ባሕርይ የሚዳብረው በመንፈስ እያደግን ስንሄድ ነው።

3ኛ. ሥጋዊ ሰው ፦ ቀደም ሲል እንዳየነው ከመንፈሳዊ ሰው ጋር ያለው ልዩነት የእድገት ብቻ ነው። ሥጋዊነት በመንፈስ ሕፃን

መሆኑንና በክርስቲያኖች ኅብረት ውስጥ የሚያስከትለውን ችግር
ጳውሎስ 1ኛ ቆሮ.3፥1-4 ላይ ዘርዘሮታል። ስለዚህ ሰው ባሕርይ
በዚህ መጽሐፍ ምዕራፍ 9 ላይ «ሕፃኑ ቆሮንቶስ» በሚል
ርዕስ የቀረበውን ሃሳብ ስንመለከት በዝርዝር እናያለን።

የእድገት አቅጣጫ

የእድገት አቅጣጫ

እድገት የማያቋርጥ ለውጥ እንደሆነ ደጋግመን ጠቅሰናል። የማያቋርጥ ለውጥ ደግሞ የሚያዘግምበት አቅጣጫ አለው። በእቅፍ ብቻ የነበረ ጨቅላ ሕፃን ራሱን ችሎ በእግሩ ወደ መሄድ፣ ብሎም በአካልና በአእምሮ እየጠነከረ ወደ ጉልማሳነት ያመራል። ጉልማሳው ደግሞ ሙሉ ለው ወደ መሆን ቆይቶም ወደ ሽምግልና ይገስግሳል። ያደግንበትን ቤታችንን፣ የኖርንበትን ስፍራችንን መለስ ብለን በትዝታ ዓይን ብንቃኝ ብዙ ነገሮች ተለውጠዋል። ሕፃን የነበሩት እድገዋል። ጉልማሳ የነበሩት አግብተው፣ ወልደው ከብደዋል! ጥቂቶችም የልጅ ልጅ አድርሰው አያት ሆነዋል። እድገት አቅጣጫ ተከትሎ የሚያዘግም ለውጥ ነው።

በፈረንጆቹ የዘመን አቆጣጠር በ1979 ዓ.ም ከኢትዮጵያ ወደ ናይሮቢ ስንሄድ ሁለቱ ወንድ ልጆቻችን የድል አክሊልና ብሩህ የሦስት እና የአራት ዓመት ልጆች ነበሩ። በናይሮቢ እያለን የድል አክሊል ለማደግ የሚፈልገው የቱን ያህል እንደሆነ ይናገር ነበር። እቤታችን ለፀሎትና ለኅብረት ከሚመጡት ወንድሞች መካከል አስቻለው ከበደ (ዛሬ ዶ/ር አስቻለው ከበደ) በቁመቱ ዘለግ ያለ ስለነበር፣ የድል አክሊል የአስቻለውን ያህል ማደግ ይፈልግ ነበር። ዛሬ አስቻለውንና ትልቁ ልጁንን ጉን ለጉን ብናቆም ትልቁ ልጁንን ሊደርስበት ከፈለገው ደርሶ እናያለን። ሕይወት ካለ የእድገት እንቅስቃሴ አለ።

በቤተክርስቲያን ውስጥም ልክ እንደ አካላዊው እድገት ሁሉ የማያቋርጥ መንፈሳዊ እድገት አለ። አዳዲስ ነፍሳት በየጊዜው ወደ ጌታ ይመጣሉ። ሰው በየትኛውም እድሜው ወደ ኢየሱስ ሲመጣና አዲስ ልደትን ሲያገኝ መንፈሳዊ ሕይወትን የሚጀምረው ከሕፃንነት

ነው። በቤተክርስቲያን ውስጥ ለእድገቱ የሚጠቅም እንክብካቤ ሲያገኝ ያድጋል። በመንፈስ ሕፃን የነበረው ወደ ጉልማሳነት፣ ጉልማሳውም ወደ አባትነት አቅጣጫ ተከትለው በማያቋርጥ የለውጥ ሂደት ውስጥ ይጓዛሉ። እድገት አቅጣጫ ስላለው ከአባትነት ደረጃ የደረሱት እንኳን ጉዞ አያቆሙም። የመንፈሳዊ እድገት ዋና ግቡ ክርስቶስን መምሰል ስለሆነ ወደዚያ ይገስግሳል። በምዕራፍ ሰባት ስለዚህ በሰፊው እንመለከታለን።

በቤተክርስቲያን ውስጥ ሕይወት አለ። ሕይወት በመኖሩ ዳግሞ እንቅስቃሴ አለ። ስለዚህ በማንኛውም ጊዜ በቤተክርስቲያን ያለውን ሕይወት ስንመለከት ከላይ የዘረዘርነውን እውነት እናያለን። የሐንስ በመልዕክቱ በቤተክርስቲያን ውስጥ ያሉትን የሕይወት እንቅስቃሴዎች እንደሚከተለው ይገልጻል፡

«ልጆች ሆይ፣ ኃጢአታችሁ ስለ ስሙ ተሰርዮላችኋልና እጽፍላችኋለሁ። አባቶች ሆይ፣ ከመጀመሪያ የነበረውን አውቃችኋልና እጽፍላችኋለሁ። ጉበዞች ሆይ፣ ክፉውን አሸንፋችኋልና እጽፍላችኋለሁ! ልጆች ሆይ፣ አብን አውቃችኋልና እጽፍላችኋለሁ! ጉበዞች ሆይ፣ ብርቱዎች ስለሆናችሁ የእግዚአብሔርም ቃል በእናንተ ስለሚኖር ክፉውን ስለ አሸንፋችሁ እጽፍላችኋለሁ» (1ዮሐ. 2፡12-15)

በቤተክርስቲያን ውስጥ!

ሀ) ልጆች

ለ) ጉልማሶች

ሐ) አባቶች እንዳሉ እናያለን

እንደዚሁም ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ለጴጥሮስ በሰጠው የአገልግሎት ትዕዛዝ ውስጥ በመንቀሳቀስ ላይ የሚገኙትን እነዚህን የብስለት ደረጃዎች እናያለን።

«... የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ፣ ከእነዚህ ይልቅ ትወደኛለህን? አለው። አዎን ጌታ ሆይ እንድወድህ አንተ ታውቃለህ አለው። ግልገሎቼን አስማራ አለው። ደግሞ ሁለተኛ

የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ ትወደኛለህን አለው። አዎን ጌታ ሆይ እንድንወድህ አንተ ታውቃለህ አለው። ጠቦቶቼን ጠብቅ አለው። ሦስተኛ ጊዜ የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ ትወደኛለህን አለው። ሦስተኛ ትወደኛለህን ስላለው ጴጥሮስ አዘነና ጌታ ሆይ አንተ ሁሉን ታውቃለህ እንድንወድህ አንተ ታውቃለህ አለው። ኢየሱስም በጌቱን አሰማራ አለው። (ዮሐ. 21:15-18)።

ጴጥሮስ እንዲጠብቅ አደራ የተሰጠው ፦

ሀ) ግልገሎች

ለ) ጠቦቶች

ሐ) በጌቶች ናቸው።

ለጴጥሮስ የተነገረው ቃልና ቀደም ሲል የሐንስ የጠቀሰው የምዕመናን ብስለት ደረጃ አንድ ዓይነት ነው። በሁለቱ መካከል ያለው ልዩነት ጌታ ለጴጥሮስ ሲናገር የእግዚአብሔርን መንጋ በተለመደው የበጌቶች ምሳሌው ማቅረቡ ብቻ ነው።

በተጨማሪም ከማርቆስ 4:26-28 በመጽሐፍ መግቢያ ላይ የተመለከትነው የእፅዋት እድገት፣ አቅጣጫ ተከትሎ የሚሄድ ከመሆኑም በላይ ከላይ ካሉት ሁለት ጥቅሶች ጋር የሚሰማም ነው።

ሕፃናት ጉልማሶችና አባቶች በቤተክርስቲያን ውስጥ የሚኖሩት በአንድ ጊዜ ነው። በቤተክርስቲያን ውስጥ ሕይወት ካለ እንቅስቃሴም ይኖራል። አዳዲስ ክርስቲያኖች በቆዩና ለእድገት የሚጠቅማቸውን ባገኙ ጊዜ ያድጋሉ። እዚህ ላይ ማሳሰብ የምፈልገው ክርስቶስን ከተቀበልን ያሉት የዓመታት ቁጥር ብዛት ሊረዱን የሚችሉት ከተጠቀምንባቸው ብቻ ነው። አንድ ሰው ጌታን ከተቀበለ ብዙ ጊዜ ሊሆነውና እርሱ ግን ገና ሕፃን ሊሆን የሚችልበት ሁኔታ ሳላለ እድገት የእድሜ ጉዳይ አይደለም። ነገር ግን ሕፃናት ሲገቡ ለምሳሌ፤ የገብረመስቀልም ወደ አባትነት፤ አባትነት ደረጃ የደረሱትም ወደ መጨረሻው ግብ (ክርስቶስን ወደመምሰል) ሲሄዱ እንቅስቃሴ በቤተክርስቲያን ውስጥ እንዳለ እናውቃለን። በተለያየ ጊዜ ሳይሆን፤ በአንድ የተወሰነ ጊዜ የአንዲትን ቤተክርስቲያን ሕይወት ስናይ በእድገት አቅጣጫ የሚሄዱ

ሕፃናት፤ ጉልማሶችና አባቶችን የማናገኝ ቢሆን ያች ቤተክርስቲያን የወንጌል ፕሮግራሚን መመርመር አለባት።

ቤተክርስቲያን ወንጌልን ካስተማረች አዲስ የሚወለዱ ይኖራሉ። የተወለዱትን ደግሞ ከተንከባከባችና ካስተማረች ጉልማሶችና አባቶች ይገኛሉ። እነኚህ ሁሉ ካልተገኙ የወንጌል ፕሮግራሚችን ወይም የአሳዳጊዎች ችግር ሊሆን ይችላል። የሉዊቅያ ቤተክርስቲያን ችግር ስም ይዞ ብቻ በመንፈስ ግን ሞቶ መገኘት ነበር። ይህ ችግር የእኛም ችግር እንዳይሆን ራስን መመርመሩና መስተካከሉ ይጠቅማል።

ሕፃናት የሚገቡባቸውን ነገር አያውቁም። መርዝ እንኳን ቢያገኙ ወደ አፋቸው ነው የሚወስዱት። የሚጠቅማቸውን ነገር ሌላ ሰው ካልመረጠና ካላሰበላቸው በቀር አያውቁትም። ለዚህ ነው የሚንከባከብና የሚያሳድግ ሞግዚት የሚያስፈልጋቸው። በአሜሪካ በሕፃንነት ዘመን ብዙ የሰሜት ጉዳት የደረሰባቸውና በጠባላው ዛሬም የሚቸገሩ ሰዎችን አግኝቻለሁ። ለብዙዎች ምክር በመስጠት አገልግያለሁ። የልጅነት ሁኔታ ዛሬም የሚያገራቸው እነዚህ አሜሪካኖች ሲናገሩ እንደሰማሁት የሚማረሩት በወላጆቻቸው ወይም በአሳዳጊያቸው ነው። ላላቸው የሰሜት ጠባላ ሁሉ ወላጆችን ያሳቅላሉ። ከዚህ ልምምድ ላስተውል የቻልኩት ለሌላ ሰው ሕይወት በተለይም ለታዳጊ ሕፃናት ሞግዚት መሆን ከፍተኛ ኃላፊነት ነው። ብዙ ጥንቃቄ ይጠይቃል። ዛፍን ማቃናት በልጅነቱ ነው። እንዲሁ ወደ ጤናማ እድገት እንዲገባሉ አቅጣጫቸውን ልናሳያቸው የምንችለው ገና እንበቀቅላ ባሉበት ጊዜ ነው። ኃላፊነትን መቀበል ጥሩ ነው፤ ግን መንፈሳዊም ሆነ ሌላ ኃላፊነት ሁሉ ተጠያቂነት አለበት። የሚከተሉትን ጥቅሶች ብናነብ ኃላፊነት ተጠያቂነት እንዳለበት እንረዳለን። (ማቴ. 24:45-51፤ 1ኛኢጥ. 5:1-6 ሕዝ. 33:1-10።)

የእድገት ግብ

የእድገት ግብ

ቻይና ውስጥ በቅድመ አብዮት ዘመን ሰለተፈጸመ አንድ ታሪክ የሚከተለውን ከመጽሐፍ አንብቤአለሁ። ወንጌልን ለማዳረስ ወደ እስያ የሄደ አንድ ሚሲዮናዊ መንገድ ይጠፋበትና ከአንድ የቻይና መንደር ይደርሳል። የመንደሩ ሰዎች እንግዳ ሰው ወደ እነሱ መምጣቱን ሲያዩ ይመጡና ዙሪያውን ከበው አፍጥጠው ሚሲዮናዊውን ማየት ይጀምራሉ። ሚሲዮናዊው በመደናገጥ ፈንታ ወንጌልን ለመስበክ ያጋጠመውን እድል በማድነቅ መጽሐፍ ቅዱሱን ይከፍትና ስለ ኢየሱስ ክርስቶስ ታሪክ ማስተማር ይጀምራል። በስብከቱ ላይ እያለ ቀና ብሎ የፈታቸውን ገጽታ ሲመለከት በሚሰሙት ታሪክ የመደሰት ብቻ ሳይሆን በይበልጥ ለመስማት ጉጉት እንዳላቸው ይመለከታል። በልቡ ለመስማት ያላቸው ጥማት እያስደነቀው፤ የሚችለውን ያህል ከወንጌሎች እየጠቀሰ አስተምሮ ጨረሰ። ሚሲዮናዊው መናገሩን እንደጨረሰ ከመንደርተኞቹ መካከል አንዱ ድምጹን ከፍ አድርጎ «ይህ የነገርከን ታሪክ እውነተኛ መሆኑን እናውቃለን። ያልከውን ሰው በደንብ ነው የምናውቀው። እዚሁ ከእኛ መካከል ይኖር ነበር። በሞተ ጊዜም የቀበርነው እዚሁ ነው» አለ። ሚሲዮናዊው ይህንን ሲሰማ መሳሳታቸውን በማወቅና እርግጠኛ በመሆን፡ «እኔ የነገርኳችሁ ሰው በሌላ ዘመን ሌላ አገር ይኖር የነበረ ሌላ ሰው ነው አለ» እነሱም «የምንልህን ካላመንህ መቃብሩ በእኛው መካከል ስለሆነ ና እናሳይህ» አሉት። ሚሲዮናዊውም በኢየሱስና ሰዎቹ በሚሉት ሰው መካከል ምንም ግንኙነት እንደሌለ ቢያውቅም የዚህን አስገራሚ ታሪክ መጨረሻ ለማወቅ ተስማምቶ ተከትሎአቸው ወደ መቃብሩ ይሄዳል። መቃብሩ ጋ ደርሶ በሚመለከትበት ጊዜ ያ ሰው በእነዚህ ሰዎች መካከል እየኖረ ወንጌልን ያስተምር የነበረና ሲሞት እዚያው የተቀበረ የአንድ እንግሊዛዊ ሚሲዮናዊ ሆኖ ያገኘዋል።

ከታሪክ አንጻር እነዚያ ሰዎች ልክ እንዳይደሉ መገመት እንችላለን። ነገር ግን ለምንድን ነው የኢየሱስን ታሪክ በሚሰሙበት ጊዜ ከዚያ ሰው ጋር ሊያያይዙት የቻሉት?

ስለ ኢየሱስ ታሪክ ሲሰሙ የሞተው ሰው ታሪክ የመሰላቸው ዋና ምክንያት፤ ይሰበክላቸው በነበረው የኢየሱስ ታሪክና በዚያ ሰው ዕለታዊ ኑሮ መካከል ብዙ የሚቀራረቡ ነገሮች በመኖራቸው ነው። ሲያገለግላቸው የሞተው ሰው ሕይወት የኢየሱስን ባሕርይ የሚያንፀባርቅ ነበር።

የእግዚአብሔር ቃል የክርስቲያን የመጨረሻ ግብ በባሕርይ ኢየሱስን መምሰል እንደሆነ ብዙ ቦታ ላይ ያስተምራል። ሐዋርያው ጳውሎስ ለኤፌሶን የጻፈላቸውን መልእክት ስንመለከት እንዲህ የሚል ቃል እናገኛለን።

«እንደ ስሕተት ሽንገላ ባለ ተንኩል በሰዎችም ማታለል ምክንያት በትምህርት ነፋስ ሁሉ እየተፍገመገምን ወዲያና ወዲህም እየተንሳፈፍን ሕፃናት መሆን ወደፊት አይገባንም ... በነገር ሁሉ ወደ እርሱ ራስ ወደሚሆን ወደ ክርስቶስ እንደግ» ኤፌ. 4፡14-15።

ከዚህ ጥቅስ የምንመለከተው ፡-

1ኛ) ሁልጊዜ ሕፃናት ሆነን በቤተክርስቲያን ውስጥ እንድንመላለስ የእግዚአብሔር ፈቃድ አይደለም። ማንም ወላጅ ልጆቹ እንዲያድጉለት እንደሚመኝ ሁሉ፤ እግዚአብሔርም በመንፈስ ማደጋችንን ይጠብቃል። የሕጻንነት ባሕርያት ደስ የሚሉት በሕጻንነት ወራት ብቻ ነው። ሌሎችም ሰዎች ሕፃናት በሽንት በአፈር ሲጫወቱ ሲያዩ የማይከፋቸው፤ በዕድሜ ሕፃን በሆኑት ላይ ብቻ ነው። ነገር ግን አንድ ሰው በሁለት በሦስት ዓመቱ የሚያደርገውን ነገር በአስራ አምስት ዓመቱ ላይ ቢያደርገው፤ አስነዋሪና አስጸያፊ ከመሆኑም በላይ ችግር ያለበት መሆኑ ታይቶ ወደ ሐኪም ዘንድ ይወሰዳል። ትልቁ ማሙዩና ትልቁ ማሚቱ መሆን ተገቢ አይደለም። ለዚህ ነው ጳውሎስ «ሕፃናት ሆነን

መቅረት የለብንም፤ እንደግ» ሲል የሚመክረው።

2ኛ) በዚህ ጥቅስ ላይ እንደግ ብቻ ሳይሆን ልናድግበትና ልንደርስበት የሚገባንም ግብ ተገልጽዋል። «በነገር ሁሉ ራስ ወደሚሆን ወደ ክርስቶስ እንደግ» ይላል። በተለይ «በነገር ሁሉ» የሚለው ቃል ማንኛውንም ዕለታዊ ኑሮአችንን፤ ጠቅላላ ባሕሪያችንን ያሳያል። ክርስቲያን በነገር ሁሉ፤ በዕለታዊ ባሕሪው ክርስቶስን እየመሰለ መሄድ አለበት።

እግዚአብሔርን መምሰል፤ ወይም ክርስቶስን መምሰል ከሁለት ነገሮች የተነሳ የሚመጣ ውጤት ነው።

1ኛ) በአካል ወደዚህ ዓለም የመጣነው፤ ከወላጆቻችን አብራክ ወጥተን ነው። በምንወለድበት ጊዜ የወላጆቻችን መልክና ባሕርያት በዘር ወደ እኛ ይተላለፋል። በአገራችን «ዘር ከልጓም ይሰባል» እንደሚሉት ከእናት አባቶቻችን፤ ወይም ከአያት ቅድመ አያቶቻችን በዘር የሚተላለፍ ልዩ መልክ በውስጣችን ይዘን ነው። ስለሆነም የእኛ ጥረት ሳይጨመርበት የወላጆቻችን ባሕሪያት በእኛ ውስጥ አለ።

በመንፈስ በምንወለድበትም ጊዜ ዳግም የምንወለደው ከየትኛው ዘር እንደሆነ ጴጥሮስ በሚከተለው መንገድ ይገልፀዋል።

«ዳግመኛ የተወለዳችሁት ከሚጠፋ ዘር አይደለም፤ በሕያውና ለዘላለም በሚኖር በእግዚአብሔር ቃል ከማይጠፋ ዘር ነው እንጂ» 1ጴጥ. 1፡23

እግዚአብሔርና ቃሉ አንድ ናቸው። እግዚአብሔርንና ቃሉን መለያየት አይቻልም። ስለዚህ በዘር የእግዚአብሔርን ባሕርይ እንወርሳለን። ጴጥሮስ እንደገናም በሁለተኛው መልእክቱ ምዕራፍ አንድ ቁጥር አራት ላይ «የመልኮታዊው ባሕርይ ተካፋዮች» እንደሆንን ይገልጻል።

ጳውሎስ ወደ ቆሮንቶስ ሰዎች በጻፈው ሁለተኛው መልእክቱ ደግሞ ስንድንና ዳግም ስንወለድ በመንፈስ ቅዱስ እንድታተምን ይናገራል። ማህተም በቀለም ተጠቅሶ በወረቀት ላይ በሚደረግበት ጊዜ የራሱን

ትከክለኛ ቅርጽና መልክ በወረቀቱ ላይ ያሰፍራል። የእኛ ሕይወት እንደ ወረቀቱ ነው። መንፈስ ቅዱስ ከእኛ ሕይወት ጋር በተገናኘበት በዚያች ብሩክ ቀን ዳግም ስንወለድ መለኮታዊ ባሕርይና መልክ በእኛ ውስጥ ተቀርጽዋል።

በአካል ሕጻን ገና እንደተወለደ እውነተኛ መልኩ ማንን እንደሚመስል መታወቅ ቢቻልም በጣም ግልጽና ጉልህ ሆኖ አይታወቅም። ለዚህ ነው አንዳንዶች እናቱን መሰል ሲሉ ሌሎች አባቱን፣ አሁንም ሎሎች አያቶቹን ወይም አክስት አጉቶቹን ይመስላል የሚሉት እያደገ በመጣ ቁጥር ግን እውነተኛ መልኩም ማንን እንደሚመስል እየለየለት ይመጣል። በመንፈሳዊውም ሕይወት ቢሆን ልክ እንደዚሁ ነው። ዳግም በምንወለድበት ጊዜ መለኮታዊውን ባሕርይ ብንካፈልም፣ የዚያ ባሕርይ መልክ እየጉላና እየታየ የሚሄደው በምናድግበት ጊዜ ነው። ለዚህ ነው «ራስ ወደሚሆን ወደ ክርስቶስ እንደግ» የተባለው።

2ኛ) ክርስቶስን እየመሰሉ መሄድ ሊመጣ የሚችለው እርሱን ከመመልከትና ምላሌያችንን (ሞዴል) ከማድረግ የተነሳ ነው። በአካል ከቤተሰቦቻችን ስንወለድ እያደግን በሄድን ቁጥር የቤተሰቦቻችን ምላሌነት የሚሰጡን ትምህርትና ምክር የእኛም እነሱን አተኩሮ በምላሌነት መመልከት በባሕርይ እንድንመስላቸው ያደርጋል። መጥፎ ምላሌነት ካለው ቤተሰብ መጥፎ ባሕርይ የያዘ፣ መልካም ምላሌነት ካለው ቤተሰብም መልካም ባሕርይ የያዘ ልጅ ይወጣል። ይህ አንዳንድ ጊዜ የውጭ ሰዎች ስበትና ሌሎችም ምክንያቶች ተጨምረው እንዳልነው ላይሆን የሚችልበት ጊዜ አለ። በመሰረቱ ግን እውነተኛ ነገር ነው። የወላጆች ምላሌነት በልጆች ሕይወት ውስጥ ትልቅ ቦታ አለው።

በናዝሬት የመጽሐፍ ቅዱስ አካዳሚ በነበረው ቅጥር ግቢ ውስጥ በወንጌላውያን አብያተ ክርስቲያናት ኅብረት ተዘጋጅተው ከነበሩት የአገልጋዮች ኮንፍራንሶች በአንደኛው ላይ ዶ/ር ከሊሜንት የተባሉ አንድ እንግሊዛዊ ሰባኪ ከናይሮቢ ተጋብዘው መጥተው ነበር። እኝህ ሰው ሲያስተምሩ ከተናገሩት ምላሌዎች አንዱ የሚከተለው ነበር።

አንድ ሰው በመንገድ ላይ በሚሄዱበት ጊዜ ሁለት ልጆች ሲደባደቡና ሲፈናኩቱ ያገኛሉ። ሰውየው ቶሎ ብለው በልጆቹ መካከል ይገቡና ጠቡን አቁመው «ልጆች ለምን ትጣላችሁ!» ሲሉ ይቆጣሉ። ልጆቹም «እኛ እኮ መጣላታችን አይደለም፣ እግማንና አባባን መጫወታችን ነው» ሲሉ መለሱላቸው ካሉ በኋላ፤ እነዚህ ልጆች በቤታቸው የሚያዩትን በተግባር ያላዩ እንደነበረ ገልፀው የቤተሰብ ምላሌነት በልጆች ባሕርይ ላይ ትልቅ ቦታ እንዳለው አስተማሩ።

የቤተሰብ ምላሌነት በባሕርይ ላይ ለውጥ እንዳለው ልጆች ቤተሰቦቻቸውን መምሰልን እንደሚማሩ ሁሉ በመንፈሳዊ ሕይወትም፣ በምላሌነት የምንመለከተው ትልቅ ለውጥ በሕይወታችን ውስጥ ያመጣል። በመንፈሳዊ ሕይወት በመጽሐፍ ቅዱስ ብዙ ቦታ እንደተጠቀሰው መምሰል ያለብን «እግዚአብሔርን» «ክርስቶስን» እንደሆነ በግልጽ ተጽፏል። (2ኛ ጴጥ. 1፥6-7፤ ኤፌ. 5፥11 1ኛ ጢሞ. 6፥3-8 ተመልከት)

የተጠራነው ክርስቶስን ምላሌ አድርገን ፈለጉን እየተከተልን እንድንከተለው እንደሆነ 1ኛ ጴጥሮስ 2፥21 ላይ ተነግሮናል። በዕብራውያን መልእክት ውስጥም ዓይኖቻችን ማረፍ ያለባቸው በኢየሱስ ላይ ብቻ እንደሆነ፣ እርሱ የያዘው ሕይወት ጀግሪና ፈጻሚውም እንደሆነ ተጠቅሷል (ዕብ. 3፥1)። ለዚህ ነው ክርስቶስን መምሰል ከላይ የጠቀስኩት ሁለት ነገሮች ውጤት መሆኑን የገለጽኩት።

የክርስቲያን ሕይወት ማለት የክርስቶስ ሕይወት ማለት ነው። ክርስቲያን የሚለው ቃል ክርስቶስ ከሚለው ስም ሊለይ አይችልም። ክርስቲያን ማለት ክርስቶሳውያን ማለት ነው። ይህም ክርስቶስን የሚመስል ማለት ነው። በተጨማሪም የክርስቶስ ደቀመዝሙር፣ የክርስቶስ ተከታይ ማለት ነው። ስሙን ለክርስቲያኖች በመጀመሪያ የሰጡት ክርስቶስን የማይወዱ ሰዎች ክርስቲያኖችን የኢየሱስ ተከታዮች፣ የእርሱ ተማሪዎች መሆናቸውን ለመግለጽ የተጠቀሙበት ስም ነው። የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች በኮሮአቸው ሁሉ የክርስቶስን ትምህርትና ሕይወት ያንጸባርቁ ነበር። ስለዚህ ተከሰው እንኳን ከሸንጉ ፊት ሲቀርቡ ማንነታቸው በአነጋገራቸውና በመንፈሳዊነታቸው በእርግጥም ከክርስቶስ ጋር እንደነበሩ ወዲያው ይታወቅ ነበር።

የሐዋ.ሥ. 14:13 ተመልከት።

ክርስቲያን የሚለው ስም ራሱ የማንኛውም ክርስቲያን የእድገት ግብ ምን እንደሆነ ይገልጻል። ክርስቲያንነት «ነኝ» ብለው በቃል የሚያወሩት ሳይሆን፤ በኑሮና በባሕርይ የሚገልጹት ሕይወት ነው። ይህም ሕይወት ባደገ ቁጥር ልጅ አባቱን እንደሚመስል ክርስቶስን መምሰል ይገባዋል።

እግዚአብሔር አስቀድሞ የደህንነታችንን ፕላን ሲያወጣ ለእኛ ያለው መለኮታዊ ፈቃዱ ይሄው እስከ አሁን የተመለከትነው ሀሳብ ነበር። ለዚህ እንዲረዳን የሚከተለውን ጥቅስ እንመልከት ፡-

ልጁ በብዙ ወንድሞች መካከል በኩር ይሆን ዘንድ፤ አስቀድሞ ያወቃቸው የልጁን መልክ እንዲመስሉ አስቀድሞ ደግሞ ወስኖአልና» ይላል ሮሜ 8:29።

በዚህ መጽሐፍ መጀመሪያ ምዕራፍ ላይ የሰው ሕይወት ከእግዚአብሔር እንደ ተገኘችና ሰው በእግዚአብሔር አምሳል የተፈጠረ እንደሆነ ተመልክተን ነበር። ከዚያም ሰው ኃጢአት በሠራ ጊዜ ያንን መልክ እንዳበላሸው አይተናል። በሁለተኛው ምዕራፍ ላይ ለምን ዳግም ልደት እንዳስፈለገ ስንመለከት፤ ሰው በአዳም ያጣውን የእግዚአብሔርን መልክ በክርስቶስ መልሶ እንደሚያገኘው አይተናል። በሮሜ 8:29 ላይ የምናየው እግዚአብሔር ይህንን ነገር ባስበ ጊዜ አስቀድሞ ፕላን እንዳወጣ ነው። ማንኛውም ቤት ከመሠራቱ በፊት ፕላኑ ይወጣል። መሐንዲሱ በሚመራው መሠረት ቤቱ እየተቀየሰ የሚሠራው በፕላኑ መሠረት ነው። ጳውሎስ በዚህ ቦታ የሚናገረው እግዚአብሔር አስቀድሞ ያወጣውን ፕላን ነው። ልጁን ወደዚህ ዓለም ሊልክና ዓለምን በልጁ ሊዋጅ ፕላን ባወጣ ጊዜ፤ የእግዚአብሔርን እቅድ ተቀብለው ልጁን የሚከተሉት ተከታዮች ሁሉ የልጁን መልክ እንዲመስሉ ወስነ። ስለሆነም ክርስቶስን መምሰል ከዘላለም በፊት ለክርስቲያን የተቀየሰለት የእድገት ሂደት ነው።

የብዙ መንፈሳዊ ምስጢራት ዋሻ በሆነው በዕብራውያን መልእክት ውስጥ የሚከተለው ቃል ተጽፎአል፡

«ብዙ ልጆችን ወደ ክብር ሲያመጣ የመዳናቸውን ራስ በመከራ

ይፈጽም ዘንድ፤ ከእርሱ የተነሳ ሁሉ በእርሱም ሁሉ ለሆነ፤ ለእርሱ ተገብቶታልና። የሚቀድሰውና የሚቀደሱት ሁሉ ከአንድ ናቸውና፤ ስለዚህም ምክንያት ስምህን ለወንድሞቼ እነግራቸዋለሁ በማኅበርም መካከል በዜማ አመሰግንሃለሁ» ደግሞም ፡- «እኔ በእርሱ እታመናለሁ» ደግሞም ፡- እነሆኝ እኔን እግዚአብሔር የሰጠኝንም ልጆች ሲል ወንድሞች ብሎ ሲጠራቸው እያፍርም።» ዕብ. 2:10-13።

በክርስቶስ መከራና የመስቀል ሥራ የእግዚአብሔር ልጆች ለመሆን መብቃታችንን በዚህ ጥቅስ እናያለን። በተለይ አተኩረን እንድንመለከተው የምፈልገው ቃል ቁጥር 11 ላይ ያለውን ነው። «የሚቀድሰውና የሚቀደሱት ሁሉም ከአንድ ናቸው» ይላል። ይህን ሲል ምን ማለቱ ነው?

«የሚቀድሰው» የተባለው ስለ ክርስቶስ የተነገረ ቃል ነው። እርሱን ታችንን እስመግዶ፤ ኃጢአታችንን አጥቦ ለእግዚአብሔር የለየንና የቀደሰን፤ ወደ እግዚአብሔርም ጎልውና እንድንገባ ያበቃን ክርስቶስ ነው። ማንም ወደ እግዚአብሔር መቅረብ ከፈለገ አስቀድሞ ሊቀድሰው ወደሚችለው ወደ ክርስቶስ መምጣት አለበት።

«የሚቀደሱት» የሚለው ቃል ለእነማን እንደተጻፈ መገመት አዳጋች እይደለም። በክርስቶስ የእግዚአብሔርን ልጅነት ለተቀዳጁት ክርስቲያኖች የተነገረ ቃል ነው።

«ሁሉ ከአንድ ናቸው» የሚለው ቃል የጥቅሱን ዋና ምስጢር ይዟል። የሚቀድሰው (ክርስቶስ) የሚቀደሱት (ክርስቲያኖች) ሁለቱም ከአንድ ናቸው ማለት ነው። ወደ ክርስቶስ ስንመጣና ዳግም በመወለድ መንፈሳዊነትን ስንጀምር የምንቀበለው ሕይወት የራሱን የክርስቶስን ሕይወት ነው ማለት ነው። ሌላ ሕይወት እንቀበልም፤ የራሱን የልጁን (የክርስቶስን) ሕይወት እንካፈላለን። ለዚህ ነው እግዚአብሔር እኛን ሲያይ በውስጣችን ያለውን የልጁን የኢየሱስ ክርስቶስን ሕይወት የሚመለከተው ያንኑ የልጁን ሕይወት በመካፈላችን ለእግዚአብሔር የልጅ ልጆቹ ሳንሆን ልጆቹ ነን። እግዚአብሔር የማንም እያት እይደለም፤ ልጆች ብቻ ነው የሚኖረው። እንዲህ ሲሆን የሚችልበት

ምክንያት የኢየሱስ ክርስቶስ ሕይወትና እኛ ዳግም ስንወለድ የምንቀበለው ሕይወት አንድ ዓይነት በመሆኑ ነው። ስለዚህ ነው ከዚህ ቀጥሎ ባሉት ቁጥሮች ኢየሱስ «ወንድሞቼ ብሎ ሲጠራቸው አያፍርም» ተብሎ የተጻፈው።

እግዚአብሔር አንድ ልጅ ብቻ አለው። ነገር ግን ይህ ልጁ ወደዚህች ዓለም ስለመጣና ሕይወቱን ለሌሎች ስላካፈለ እግዚአብሔር ብዙ ልጆች ሊኖሩት ቻለ። አንዳንድ የምዕራብ ሰባኪዎች እዚህ ሀሳብ ላይ በመመርኮዝ «እኛ ለእግዚአብሔር አንድ ኢየሱስ ልጆቹ ነን እኛ ትናንሽ ኢየሱሶች ነን» እያሉ ይስብካሉ። እነዚህ ሰባኪዎች ከዚህ በላይ በተመለከትነው ሀሳብ መሠረት ለመግለጽ የሚፈልጉት እውነት ትክክለኛ ነው። ነገር ግን «እኛ ትናንሽ ክርስቶሶች ነን» የሚለው ቃል ለኢትዮጵያዊ የሚገባ ሀሳብ አይደለም። እንዲያውም ሌላ ትርጉም ይሰጣል፤ በባሕላችንም አልተለመደም፤ ለጆሮም አይጥምም። ስለዚህ የእኔ ዋና ዓላማ ልጆች የተባልንበትን እውነት ለማሳየት እንጂ ማንም ሰው በዚህ ዓይነት መንገድ እንዲያስተምር ለማድፈር አይደለም።

ከዚህ ጥቅስ ለመረዳት እንደቻልነው፤ ክርስቶስ የሚለው ስም ከክርስቲያን ሕይወት ጋር አንድነት ያለውና የተሳሰረ ነው።

ጳውሎስ እንደገና በሌላ ቦታ «ለእኔ ሕይወት ክርስቶስ ነው» ይላል ፈሊጽ. 1፡21። ይህንን ሲል ክርስቶስ ሕይወቴ ነው ማለቱ ነው። ክርስትና ክርስቶስ ነው። ለክርስቲያን በዚህ እውነት ላይ ሕይወቱን መመስረት ለሚከተሉት ሦስት ነገሮች ይረዳዋል ፡-

ሀ) የእድገታችንን ግብ ይቀይሳል፤ ክርስትና ክርስቶስ መሆኑ ሲገባን የእድገታችንን ግብ ክርስቶስን መምሰል ይሆናል። ስለሆነም እድገታችን ትክክለኛውን አቅጣጫ ይይዛል።

ለ) በሰው-ክመሰናክል ይጠበቃል፤ ክርስትና ክርስቶስ መሆኑን ስንረዳ አይናችንን ከሰው ላይ እናነሳለን። ስለዚህ በሌሎች ክርስቲያኖች ሕይወት ምክንያት ከመሰናክል እንጠበቃለን ክርስቲያኖች በሌሎች ክርስቲያኖች ምክንያት የክርስቶስን መንገድ ሲተው ማየት አላዛኝ ነው። ክርስቲያን ከሆንኩበት ጊዜ ጀምሮ ብዙ ጊዜ ሰዎች በሰዎች ምክንያት ከክርስቶስ ሲሸሹ አይቻሉም። በዘመናት ሁሉ ብዙ

ሰዎች በሰው ምክንያት ከእውነት መንገድ ፈቀቅ ብለዋል። ከእነዚህ መካከል አንዱ የሕንድ ሕዝብ መሪ የነበረው ማህተማ ጋንዲ ነበር። ጋንዲ ደቡብ አፍሪካ በነበረበት ጊዜ የክርስቶስ ሕይወትና ትምህርት ስቦት የበለጠ ለማወቅና ለመረዳት ወደቤተ ክርስቲያን ሄዶ ነበር። ነገር ግን የሄደበት ቤተ ክርስቲያን ሰዎች ያላዩት ባሕርይ መጥፎ ከመሆኑም በላይ የሚያሰናክል ስለነበር «በእነዚህ በክርስቲያኖች ምክንያት ባይሆን ኖሮ ክርስቲያን እሆን ነበር» ሲል እንደተናገረ ይነገራል። ጋንዲ በሕንድ ሕዝብ አስተሳሰብ ላይ ያመጣውን ለውጥና የመሪነት ችሎታውን ስንመለከት ይህ ሰው ክርስቲያን ቢሆን ኖሮ ለወንጌል መስፋፋት እንዴት ይጠቅም እንደነበረ መገመት አያስቸግርም።

ሰዎች ወደ ክርስቶስ እንዳይመጡ እንቅፋት መሆንና የመጡትንም ማሰናከል ትልቅ በደል መፈጸም ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌል ውስጥ፤ ሌሎች ሰዎችን የሚያሰናክል ሰው የወፍጮ ድንጋይ በአንገቱ ታስሮ ወደ ባሕር ቢጣል የሚሻለው እንደሆነ ተናግሮአል (ማር. 9፡42)።

ክርስቲያን በሌላው ክርስቲያን ምክንያት የሚሰናክለው ክርስትና ምን ማለት እንደሆነ በዚህ ምዕራፍ የዘረዘርነው እውነት ሳይገባው ሲቀር ነው። ክርስቲያን እንደሆንኩ በበኩሌ ወስኜ የነበረውን ውሳኔ አልረሳውም። የጳውሎስን መልእክቶች ብዙ ጊዜ አነብ ነበር። የዚህ ሐዋርያ ሕይወት ይማርክኝ ነበር። ከዚህ የተነሳ ስለ እርሱ ብዙ ግውራት አወድ ነበር። አንድ ጊዜ አንድ ፈተና በሰዎች ምክንያት አጋጠመኝ። የዚህ ጊዜ ለራሴ «ክርስቲያን ክርስቶስ ነው በአማኞች ምክንያት በክርስቶስ ላይ መለወጥ የለብኝም። የምወደው ጳውሎስ እንኳን ከመቃብር ወጥቶ ያስተማረውን ቢሽር፤ በባሕርዬም እብደት ቢያሳይ ግድ የለኝም። የሕይወትን ራስ ይገዛለሁ» አልኩ። በእርግጥም ያንን ቁርጠኛ ውሳኔ ካደረግሁ ወዲህ የሚያሳዝኝ ሁኔታ ባገኝ እንኳን በክርስቶስ ወይም በክርስትና ላይ ምንም ጥያቄ ኖሮኝ አያውቅም። ክርስትና ክርስቶስ መሆኑን እውቀን ዓይኖቻችንን ከሰው ላይ ካነሳን የሚያሰናክለን ወይም እድገታችንን የሚገታ ማንም የለም።

ሐ) የክርስትና እድገት ግቡ ክርስቶስን መምሰል መሆኑን ስናውቅ

ሌሎችን ሰዎች ምሳሌ (ሞዴል) በማድረግ እድገታችንን እንዳንቀጥታ ይጠቅመናል።

ሐዋርያው ጳውሎስ ወደ ቆሮንቶስ በላከው መልእክቱ «እኔ ክርስቶስን እንደምመስል እኔን ምሰሉ» ይላል 1ኛ ቆሮ. 11፥1 ይህ ቃል እስከ አሁን ከተመልከትነው ሀሳብ ጋር የሚቃረን ሲመስለው ይሚችል ሰው አይጠፋም። ነገር ግን ጳውሎስ እዚህ ላይ የሚለው እስከ አሁን ካየነው ሀሳብ ጋር ምንም ዓይነት ቅራኔ የለውም። «እኔን ምሰሉ» ብቻ ሳይሆን «እኔ ክርስቶስን እንደምመስል» የሚል ቃል አክሉበታል። በተለይ ለአዳዲስ ክርስቲያኖች እንደ ጳውሎስ «ክርስቶስን እመስላለሁ» ለማለት የሚደፍሩ የበሰሉ ክርስቲያኖች ሕይወት ማየት በጣም ይጠቅማቸዋል። የሕይወት ምሳሌነት ያላቸው ክርስቲያኖች ለሌሎች ክርስቲያኖች እድገት የሚያበረክቱት አስተዋጽኦ ብዙ ነው። ስለሆነም መጽሐፍ ቅዱስ የክርስቶስ ሕይወት በሕይወታችን እንዲንፀባረቅ አበክሮ ይመክረናል።

እድገት የማያቋርጥ ለውጥ ነው። ስንል የአካል እድገት ማቆሚያ የለውም ማለታችን አይደለም። የአካል እድገት መቆሚያ አለው። የተወሰነ ቦታ ይደርስና ይቆማል። እድገት ሲቆም መሞት እንጀምራለን። ሰውነታችን ሁሉ ይደክማል፤ እናረጃለን። ዕፅዋትም እንደዚሁ ማደግ ሲያበቁ መሞት ይጀምራሉ። መንፈሳዊ እድገት ከአካል እድገት የሚለይበት መቆሚያ ስለሌለው ነው። ግቡ ክርስቶስን መምስል ስለሆነ በዚህ ሕይወት ወደ መጨረሻው ፍጹምነት አይደረስም። ወደ ግቡ ያለማቋረጥ እናድጋለን። ለመቶ ዓመታት በክርስትና ሕይወት ብንቆይ እንኳ ወደ ግቡ እንገሰግላለን እንጂ አንደርስበትም። ስለሆነም የማያቋርጥ ለውጥ ነው። ታዲያ ከላይ እንደጠቀስነው በመንፈሳዊ ሕይወትም እንደዚሁ ማደግ ስናቆም መሞት እንጀምራለን።

የመንፈሳዊ ብስለት ግቡ እንዳየነው ረዥም ከመሆኑ የተነሳ ማንም ሰው «አድጌ አብቅቼአለሁ»፣ «ይገራለሁ» ከሚልበት ደረጃ ላይ አይደርስም። ሐዋርያው ጳውሎስ ከሀያ አምስት ዓመት የክርስትና ጉዞና አገልግሎት በኋላ፣ «የበቃሁ ነኝ» በማለት ፈንታ «ገና ነኝ» የሚለው ለዚህ ነው። የሚከተለውን ጥቅስ እንመልከት ፡-

«አሁን እንዳገኘሁ ወይም አሁን ፍጹም እንደሆንሁ አይደለም፤ ነገር ግን ስለ እርሱ በክርስቶስ ኢየሱስ የተያዝሁበትን ያን ደግሞ እይላለሁ ብዬ እፈጥናለሁ። ወንድሞቼ ሆይ፤ እኔ ገና እንዳልያዝሁት እቆጥራለሁ፤ ነገር ግን አንድ ነገር አደርጋለሁ፤ በኋላዬ ያለውን እየረሳሁ በፊቱ ያለውን ለመያዝ እዘረጋለሁ፤ በክርስቶስ ኢየሱስ ከፍ ከፍ ያለውን የእግዚአብሔርን መጥራት ዋጋ እንዳገኝ ምልክትን (ወደ መጨረሻው መስመር) እፈጥናለሁ» ፊሊጵ. 3፥12-14

አንድ በሩጫ ላይ ያለ ስፖርተኛ የሩጫው መጨረሻ መስመር ከመድረሱ በፊት ደርሻለሁ ብሎ ፍጥነቱን አይቀንስም። የመጨረሻውን መስመር ላይረግጡ ጨርሻለሁ ማለት ያዘናጋልና። ሐዋርያው ጳውሎስ መንፈሳዊ እድገቱን የተመለከተው ልክ በዚህ መንገድ ነው። «ወደ ምልክቱ እፈጥናለሁ» ይላል። መድረስ ግስጋሴውን አልገታውም። በዚሁ ምዕራፍ ውስጥ አንድ ቦታ ደግሞ «እርሱንና የትንሳኤውን ኃይል አውቅ ዘንድ» ይላል። የበለጠ ስለ ጌታ ማንነት ማወቅና መማር ይፈልጋል። ይህ ትክክለኛ ፍላጎት ነው፤ ምክንያቱም እውቀት ማለት አለማወቅን ማወቅ ነው። «ትንሽ እውቀት አደገኛ ነው» ሲባል ስምተናል። አንድ ስድስተኛ ክፍል የደረሰ ተማሪ ሁሉን ነገር ያወቀ ሊመስለው ይችላል። ነገር ግን ሰባተኛ ክፍል ሲገባ አለማወቁን ይረዳል። ሰባተኛ ሆኖ ያወቀ ከመስለው ደግሞ በክፍል በጨመረ ቁጥር አለማወቁን እያወቀ ይሄዳል። ትምህርት ማቆሚያ ስለሌለው በተማርን ቁጥር አለማወቃችንን እንረዳለን። ሁሉን ነገር «አውቁአለሁ፤ ጨብጫለሁ» ማለት እንዳንማርና እንዳናውቅ ያደርገናል። የእድገትም ዋና እንቅፋት ነው።

ስለ አንድ የአሥር ዓመት አሜሪካዊ ልጅ የሰማሁትን ታሪክ እዚህ ላይ ማንሳት እፈልጋለሁ። በአሜሪካ የቅርጫት ኳስ ጫወታ (ባስኬት ቦል) ከሚወደዱት እስፖርቶች አንዱ ነው። ይህ ልጅ አዘውትሮ የቅርጫት ኳስ ጫወታ በቴሌቪዥን ማየት ይወድ ነበር። የቅርጫት ኳስ ተጫዋቾች አብዛኛዎቹ ቁመተ ረዣዥም ናቸው። የቁመታቸው ርዝመት ሰባት ሜትር ከዚያም በላይ የሆኑ አሉ። የአሥር ዓመቱ ልጅ ይህን ሁሉ ያውቃል። አንድ ጥዋት ከተኛበት ይነላና መስተዋት

እየተመለከተ እናቱን በጩኸት እየጠራ፡ «እማዬ! እማዬ! ምን ያህል እንዳደግሁ ታውቂያለሽ? የቁመቱን ርዝመት ለከፍው ሰባት ጫማ ሞላ እኮ» እያለ ጮሴ ይረግጥ ጀመር። እናትየው ግን የሚቀልድ መስሏት ዝም አለችው። ልጁ እንደዚያ እያለ ጮሴ ይረግጥ የነበረው ለመቀለድ ሳይሆን ከልቡ ነበር። በጥዋት ተነስቶ ቁመቱን ለከፍ ሰባት ጫማ ሆኖ አግኝቶታል። ነገር ግን የለካበት ጫማ የራሱ ትንሽ ጫማ ነበረች። ጫማ ሲባል ማንኛውም ዓይነት ጫማ ሳይሆን የዓለም ሕዝብ የተስማማበት የተወሰነ መለኪያ (standard) እንደሆነ አላስተዋለም።

እንዳንድ ክርስቲያኖች በራሳቸው ሀሳብ የአደጉ የሚመስላቸው አሉ። ነገር ግን እድገታቸው የእውነት ሳይሆን እንደ አሥር ዓመቱ ልጅ የራሳቸው ግምት ብቻ ነው።

የመንፈሳዊ እድገት መመዘኛ የክርስቶስ ባሕርያት ናቸው። ከዚህ ግብ በዚህ ሕይወት ሙሉ በሙሉ ባይደርስበትም ወደዚያው መገሰገስ ይቻላል። ከአምናው ዘንድር ከትላንቱ ይልቅ ዛሬ የእድገት ደረጃችን እየተሻሻለ መሄድ አለበት። «አድጌአለሁ» በማለት ብቻ አይታደግም የእድገቱ እንቅስቃሴ በየጊዜው መታየት አለበት።

ሐዋርያው ጳውሎስ በቆሮንቶስ መልእክት ውስጥ ስለዚህ እውነት የሚከተለውን ያስተምረናል።

«እኛም ሁላችን በመጋረጃ በማይከደን ፊት የጌታን ክብር እንደ መስታወት እያብለጩለዊን መንፈስ ከሚሆን ጌታ እንደሚደረግ ያን መልክ እንመስል ዘንድ ከክብር ወደ ክብር እንለወጣለን» ይላል 2ቆሮ. 3፡18።

የክርስትና ሕይወት በአንድ ቦታ የረጋና የማይንቀሳቀስ ሕይወት አይደለም። ከክብር ወደ ክብር ከአንድ ደረጃ ወደ ሌላ ደረጃ የሚንቀሳቀስ ሕይወት ነው። አባቶቻችን የማያድግ የማይበስል ሲያጋጥማቸው «ዘላለም በአንቀልባ» እያሉ ያማርራሉ። ባለሀበት ሂድ የተባለ ሠራዊት ንቅናቄ አልባ የሆነ የእግር ውዝዋዜ እንደሚያደርግ ሁሉ ክርስቲያንም ዝም ብሎ ዕድሜ ብቻ መቁጠር የለበትም።

በኢትዮጵያ የዘመን አቆጣጠር 1961 ወይም 1962 ዓ.ም ላይ

ይመስለኛል፡ ፖሊስና እርምጃው በስፖርት አምዱ ላይ እንድ የሽሙጥ ርዕስ አውጥቶ ነበር። አርእስቱ «ቆመን ጠበቅናቸው ጥለውን አለፉ» ይላል። በውስጡ የሚያትተው ስለ አንድ ቡድን በእስፖርት ማደግና ስለሌሎች ከዚያው ከጀመሩበት አለመነቃነቅ ነበር። ከዚህ ጽሑፍ ለክርስትና ሕይወቱ የጠቀመኝ ብዙ ትምህርት አግኝቼበታለሁ። ቆሞ መጠበቅ ጊዜ እንዲያመልጠን ያደርጋል። ጊዜ ከአለፈ የማይመለስ ሀብት ነው። ስለዚህ በየዕለቱ የሚሰጠንን ጊዜ ከትላንትናው ይልቅ ዛሬ አንድ ደረጃ ከፍ እንድንል ልንጠቀምበት ይገባል።

የእድገት ምልክት

የእድገት ምልክት

የአካል እድገት በሰውነት መጠንና ርዝመት ለራስም ሆነ ለሌላው ይታወቃል። ልጆች ሆነን እድገታችንን ለመለካካት ከጓደኞቻችን ጋር ጉን ለጉን እንቆምና ከተለካካን በኋላ እርስ በእርስ «እበልጥሃለሁ»፣ «ደርሼብሃለሁ» እንባባል ነበር። ወላጆቻችንም እንዳደግንላቸው ለማወቅ ከጉናቸው ያቆሙንና የደርስንበትን ይለኩ ነበር። በፈረንጅ አገር ብዙ ወላጆች ልጆቻቸውን የወጥ ቤት ግድግዳ እያስደገፉ በእርሳስ ምልክት በማድረግ እድገታቸውን በየጊዜው ይለካሉ።

የአእምሮ ብለለት ደግሞ በአስተሳሰብ ይመዘናል። የአስተሳሰብ ጥልቀትና ስፋት ስለ እኛ ማንነት መግለጽ ይችላል። በሦስት ዓመት ልጅና በአስር ዓመት ልጅ መካከል የአስተሳሰብ ልዩነት አለ። ዕድሜ በገፋ፣ ልምምድም በጨመረ ቁጥር አስተሳሰብ እየተለወጠ ይሄዳል። የግሪኩ ፈላስፋ አሪስጣጣሊስ ሰው ሁሉ ሊመዘን ስለሚችልበት መለኪያ ሲናገር እንዲህ ይላል፡ «ስለ ራሱ ብቻ የሚያስብ ሰው ትንሽ ሰው ነው። ከራሱ አልፎ ለቤተሰቡ የሚያስብ ደግሞ ትልቅ ሰው ነው። ከራሱና ከቤተሰቡ አልፎ ለገብተረሰቡ የሚያስበው ሰው ግን ከሁሉ የሚበልጥ ትልቅ ሰው ነው።»

አሪስጣጣሊስ እንዳለው ለሌሎች ያለን ስሜትና ፍቅር እየጨመረ ሲሄድ አእምሮና ልባችንም ይበፋል።

በዓለም ላይ መልካም ነገርን ለሰው ልጆች ያደረጉ ብዙ ሰዎች አሉ። እነርሱ ልቦ ሰፊዎችና አርቆ አሳቢዎች ናቸው። ስለ መንፈሳዊ ሕፃንነት በተመለከትንበት ክፍል እንዳየነው ራስ ወዳድነት ከሕፃናት ባሕርይ አንዱ ነው። የአካል እድገቱ የሚታወቀው ልብሱ ሲያጥር ሜማው ሲጠብ ብቻ ሳይሆን ሌላም የሚታወቅበት ብዙ መንገዶች

እንዳሉት ሁሉ መንፈሳዊ እድገትም መመዘን የሚቻልበትና የሚታወቅበት ብዙ መንገዶች አሉት።

መንፈሳዊ እድገት በዕለታዊ እርምጃዎቻችን፣ በእነጋገራችንና በጠቅላላው አኗኗራችን መገለጽና መታወቅ ይችላል።

ሐዋርያው ጳውሎስ መንፈሳዊ ብለለት የሚታይባቸውና ለአገልግሎትም ብቁ የሆኑ ሰዎች ሊታወቁ ስለሚችሉበት መንገድ ለጢሞቴዎስ የሚከተለውን መመሪያ ይጽፍለታል፡

«ማንም ኤጲስ ቆጶስነትን ቢፈልግ መልካም ሥራ ይመኛል የሚለው ቃል የታመነ ነው። እንግዲህ ኤጲስ ቆጶስ እንዲህ ሊሆን ይገባዋል። የማይነቀፍ የአንዲት ሚስት ባል፣ ልክኛ፣ ራሱን የሚገዛ፣ እንደሚገባው የሚለራ፣ እንግዳ ተቀባይ ለማስተማር የሚበቃ፣ የማይለከር፣ የማይጨቃጨቅ፣ ነገር ግን ገር የሆነ፣ የማይከራከር፣ ገንዘብን የማይወድ፣ ልጆቹን በጭምትነት ሁሉ እየገዛ የራሱን ቤት በመልካም የሚያስተዳድር፣ ሰው ግን የራሱን ቤት በመልካም እንዲያስተዳድር ባያውቅ የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን እንዴት ይጠብቃል? በትዕቢት ተነፍቶ በዲያቢሎስ ነቀፋና ወጥመድም እንዳይወድቅ በውጭ ካሉት ሰዎች ደግሞ መልካም ምስክር ሊኖረው ይገባዋል» (1ጢሞ. 3፡1-8)።

ጳውሎስ በኤፌሶን ወንጌልን ካስተማረ በኋላ ወደ ሌላ ቦታ ሲሄድ ጢሞቴዎስ ወደ ኋላ እንዲቀርና ምዕመናንን በትምህርት እንዲያሳድግ አድርጎ ነበር። አንዳንድ ክርስቲያኖች ወደ ጢሞቴዎስ እየመጡ፡ «እኛ አሁን አድገናል፣ ለአገልግሎትም ብቁ ስለሆንን ሹመን።» እያሉ ይጠይቁት ነበር። ጳውሎስ ይህንን ሰምቶ ነው ለጢሞቴዎስ መመሪያ የላከለት። በዚህ መመሪያ ላይ እንደምናየው ለማገልገል ፍላጎት ያላቸውን ሰዎች ጥያቄ ሐዋርያው አልተቃወመም። እንዲያውም ለአገልግሎቱ መሾም የተመኙት ሰዎች መልካም ሥራ ተመኝተዋል ይላቸዋል። ነገር ግን ጢሞቴዎስ ዝም ብሎ ማንንም እንዲሾም አልፈለገም። ኃላፊነትን ለመሸከም የሚበቃ የእግዚአብሔር ሰው የተወሰነ የብለለት ደረጃ ሊኖረው ይገባል። ስለሆነም ሐዋርያው ጳውሎስ ለዚህ ሥራ ብቁ የሆነ ሰው እንዴት ሊታወቅ እንደሚችል ለጢሞቴዎስ

ዝርዝር ምልክቶች ሰጠው።

ሐዋርያው ለቲቶ በጻፈው መልእክትም ውስጥ ለአገልግሎት የበቃውን ሰው ሊለይ ስለሚችልበት መንገድ ይጽፍለታል (ቲቶ 1፡5-10)። ለቲቶም ሆነ ለጢሞቴዎስ በጻፈው መልእክቱ የሰጠው የብቃት ምልክቶች ተመሳሳይ ናቸው። ስለ እነዚህ ምልክቶች አንድ በአንድ በመዘርዘር ለመጻፍ፡ አንድ ራሱን የቻለ መጽሐፍ መጻፍ ይሆናል። ስለሆነም ዝርዝር ሐተታ አላቀርብም። በግል ጥናታቸው በእነዚህ ነገሮች ላይ ለማተኮርና ለማሰብ ለሚችሉ አንባቢዎች ብዙ ትምህርት እንደሚገኝበት አልጠራጠርም።

መንፈሳዊ እድገት እስከ አሁን እንዳየነው መለካት የሚችል ነው። እድገት የሚታወቅበት ብዙ መንገድ አለ። ከዚህ በታች ልናውቃቸው ይገባል ብዬ የምገምተውን ዋና ዋና የእድገት ምልክቶች እጠቅሳለሁ።

1ኛ- የእግዚአብሔር ቃል

ለጢሞቴዎስ በተሰጠው መመሪያ ውስጥ የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅና ሌሎችንም ለማስተማር መብቃት አንደኛው የእድገት ምልክት እንደ ሆነ አይተናል። የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ ይረዳል። የእግዚአብሔርን ፈቃድ ማወቅም በእግዚአብሔር ሐሳብና ምክር ለመራመድ ይረዳል።

የእግዚአብሔር ቃል ክርስቲያን ሳይደናቀፍ መንፈሳዊ ጉዞውን እንዲጨርስ የሚመራው መብራት ነው። የእግዚአብሔር ቃል ሕይወትን የሚገነባ ምግብ ነው። ሰው የሚበላውን ይመስላል። ፈረንጆች፡ «እንደ በላቸው እንዲሁ ነህ» (ዩ አር ሁዋት ዩ ኢት) የሚል አባባል አላቸው። የበላ ያስታውቃል ያልበላም በሰውነቱ ይታወቃል። ከምግብ እጦት የተነሳ በረሀብ አለንጋ የተገረፉት የወገኖቻችንን የሰውነት ጉሰቁልና ያየን ሁሉ የምግብን አስፈላጊነት እናውቃለን።

መንፈሳዊ ሕይወት የሚገነባውና የሚያድገው በእግዚአብሔር ቃል ነው። ስለዚህ ሀሳብ ምዕራፍ አሥር ላይ በሰፊው ተዘርዝሮ እናገኛለን። በዚህ ቦታ መግለጽ የምፈልገው በቃሉ የተገነባና ያደገ ሕይወት መታወቅ መቻሉን ነው።

እንዳሉት ሁሉ መንፈሳዊ እድገትም መመዘን የሚቻልበትና የሚታወቅበት ብዙ መንገዶች አሉት።

መንፈሳዊ እድገት በዕለታዊ እርምጃዎቻችን፣ በአነጋገራችንና በጠቅላላው አኗኗራችን መገለጽና መታወቅ ይችላል።

ሐዋርያው ጳውሎስ መንፈሳዊ ብስለት የሚታይባቸውና ለአገልግሎትም ብቁ የሆኑ ሰዎች ሊታወቁ ስለሚችሉበት መንገድ ለጢሞቴዎስ የሚከተለውን መመሪያ ይጽፍለታል፡

«ማንም ኤጲስ ቆጶስነትን ቢፈልግ መልካም ሥራ ይመኛል የሚለው ቃል የታመነ ነው። እንግዲህ ኤጲስ ቆጶስ እንዲህ ሊሆን ይገባዋል። የማይነቀፍ የአንዲት ሚስት ባል፣ ልክኛ፣ ራሱን የሚገዛ፣ እንደሚገባው የሚሰራ፣ እንግዳ ተቀባይ ለማስተማር የሚበቃ፣ የማይሰክር፣ የማይጨቃጨቅ፣ ነገር ግን ገር የሆነ፣ የማይክራከር፣ ገንዘብን የማይወድ፣ ልጆቹን በጭምትነት ሁሉ እየገዛ የራሱን ቤት በመልካም የሚያስተዳድር፣ ሰው ግን የራሱን ቤት በመልካም እንዲያስተዳድር ባያውቅ የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን እንዴት ይጠብቃታል? በትዕቢት ተነፍቶ በዲያቢሎስ ነቀፋና ወጥመድም እንዳይወድቅ በውጭ ካሉት ሰዎች ደግሞ መልካም ምስክር ሊኖረው ይገባዋል» (1ጢሞ. 3+1-8)።

ጳውሎስ በኤፌሶን ወንጌልን ካስተማረ በኋላ ወደ ሌላ ቦታ ሲሄድ ጢሞቴዎስ ወደ ኋላ እንዲቀርና ምዕመናንን በትምህርት እንዲያሳድግ አድርጎ ነበር። አንዳንድ ክርስቲያኖች ወደ ጢሞቴዎስ እየመጡ፣ «እኛ አሁን አድገናል፣ ለአገልግሎትም ብቁ ስለሆንን ሹመን።» እያሉ ይጠይቁት ነበር። ጳውሎስ ይህንን ሰምቶ ነው ለጢሞቴዎስ መመሪያ የላከለት። በዚህ መመሪያ ላይ እንደምናየው ለማገልገል ፍላጎት ያላቸውን ሰዎች ጥያቄ ሐዋርያው አልተቃወመም። እንዲያውም ለአገልግሎቱ መሾም የተመኙት ሰዎች መልካም ሥራ ተመኝተዋል ይላቸዋል። ነገር ግን ጢሞቴዎስ ዝም ብሎ ማንንም እንዲሾም አልፈለገም። ኃላፊነትን ለመሸከም የሚበቃ የእግዚአብሔር ሰው የተወሰነ የብስለት ደረጃ ሊኖረው ይገባል። ስለሆነም ሐዋርያው ጳውሎስ ለዚህ ሥራ ብቁ የሆነ ሰው እንዴት ሊታወቅ እንደሚችል ለጢሞቴዎስ

ዝርዝር ምልክቶች ሰጠው።

ሐዋርያው ለቲቶ በጻፈው መልእክትም ውስጥ ለአገልግሎት የበቃውን ሰው ሊለይ ስለሚችልበት መንገድ ይጽፍለታል (ቲቶ 1፡5-10)። ለቲቶም ሆነ ለጢሞቴዎስ በጻፈው መልእክቱ የሰጠው የብቃት ምልክቶች ተመሳሳይ ናቸው። ስለ እነዚህ ምልክቶች አንድ በአንድ በመዘርዘር ለመጻፍ፣ አንድ ራሱን የቻለ መጽሐፍ መጻፍ ይሆናል። ስለሆነም ዝርዝር ሐተታ አላቀርብም። በግል ጥናታቸው በእነዚህ ነገሮች ላይ ለማተኮርና ለማሰብ ለሚችሉ አንባቢዎች ብዙ ትምህርት እንደሚገኝበት አልጠራጠርም።

መንፈሳዊ እድገት እስከ አሁን እንዳየነው መለካት የሚችል ነው። እድገት የሚታወቅበት ብዙ መንገድ አለ። ከዚህ በታች ልናውቃቸው ይገባል ብዬ የምገምተውን ዋና ዋና የእድገት ምልክቶች እጠቅሳለሁ።

1ኛ- የእግዚአብሔር ቃል

ለጢሞቴዎስ በተሰጠው መመሪያ ውስጥ የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅና ሌሎችንም ለማስተማር መብቃት አንደኛው የእድገት ምልክት አንደ ሆነ አይተናል። የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅ የእግዚአብሔርን ፈቃድ ለማወቅ ይረዳል። የእግዚአብሔርን ፈቃድ ማወቅም በእግዚአብሔር ሐሳብና ምክር ለመራመድ ይረዳል።

የእግዚአብሔር ቃል ክርስቲያን ሳይደናቀፍ መንፈሳዊ ጉዞውን እንዲጨርስ የሚመራው መብራት ነው። የእግዚአብሔር ቃል ሕይወትን የሚገነባ ምግብ ነው። ሰው የሚበላውን ይመስላል። ፈረንጆች፣ «እንደ በላቸው እንዲሁ ነህ» (ዩ አር ሁዋት ዩ ኢት) የሚል አባባል አላቸው። የበላ ያስታውቃል ያልበላም በሰውነቱ ይታወቃል። ከምግብ እጦት የተነሳ በረሀብ አለንጋ የተገረፉት የወገኖቻችንን የሰውነት ጉስቁልና ያየን ሁሉ የምግብን አስፈላጊነት እናውቃለን።

መንፈሳዊ ሕይወት የሚገነባውና የሚያድገው በእግዚአብሔር ቃል ነው። ስለዚህ ሀሳብ ምዕራፍ አሥር ላይ በሰፊው ተዘርዝሮ እናገኛለን። በዚህ ቦታ መገለጽ የምፈልገው በቃሉ የተገነባና ያደገ ሕይወት መታወቅ መቻሉን ነው።

ጳውሎስ ጢሞቴዎስን ሲመክረው እንዲህ ይላል ፡-

«የእውነትን ቃል በቅንነት የሚናገር የማያሳፍር ሠራተኛ ሆነህ የተፈተነውን ራስህን ለእግዚአብሔር ልታቀርብ ትጋ» (2ጢሞ. 2፡15)። አዲሱ ትርጉም «በቅንነት የሚናገር» የሚለውን ቃል «በትክክል በማስተማር» ይለዋል። በሌሎች ቋንቋዎች በተተረጎሙት ትርጉሞችም የሚለው እንደዚሁ ነው። ለሌሎች የእግዚአብሔርን ቃል በትክክል ለማስተማር አስቀድሞ ቃሉን ለራስ ማጥናትና ማወቅ ያስፈልጋል። የእግዚአብሔርን ቃል በሚገባ ማወቅና እድገት ደግሞ ቀጥተኛ ግንኙነት አላቸው።

የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅ የእድገት ምልክት ነው ስንል የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን በቃል የሸመደደና የሚጠቃቅሰው ሁሉ አድጓል ማለታችን አይደለም። ማንም ሰው የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶችን በቃል ሊሸመድድና ሊጠቅስ ይችላል። ነገር ግን በእምነት ስለማይቀበለው፣ ከሕይወቱ ጋር አይዋህድም። ስለዚህ ሊጠቀምበት ወይም ሊያድግበት አይችልም። ለሚጣበቅበትና ሕይወቱን ለሚገነባበት ክርስቲያን ግን የእግዚአብሔር ቃል ጠቃሚ ነው።

አንዳንድ ክርስቲያኖች ለረዥም ጊዜ በክርስትና ሕይወት ቢቆዩም የቃሉ እውቀት የላቸውም። ይህ በጣም አላዛኝ ነው። ከብዙ ዓመታት በፊት «ታይም» በመባል የሚታወቀው ዓለም አቀፍ መጽሔት በአሜሪካ ለብዙ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን አባል ለሆኑትና የሰንበት ትምህርትን ለተከታተሉ ክርስቲያኖች ቃል መጠየቅ አቅርቦ ያገኘውን መልስ አትሞ ነበር። የቀረበውን ቃል መጠይቅና መልሱን ከዚህ በታች አቀርባለሁ፤

ጥያቄ ፡- ሰዶምና ገሞራ ምን ነበሩ?

መልስ ፡- ሰዶምና ገሞራ ሁለት የሚዋደዱ ፍቅረኞች ነበሩ።

ጥያቄ ፡- ሔዋን ከምን ተፈጠረች?

መልስ ፡- ሔዋን ከአፕል ፍሬ ተፈጠረች።

ጥያቄ ፡- ኤልሳቤል ማን ነበረች?

መልስ ፡- ኤልሳቤል የአሁብ ተባዕት አህያ ነው።

ጥያቄ ፡- ወንጌሎችን የጻፈ ማነው?

መልስ ፡- ወንጌሎች የተጻፉት በማርቆስ፣ በማቴዎስ፣ በሉቃስና በዮሐንስ ነው።

ከቆዩ ክርስቲያኖች የዚህ ዓይነት መልስ ማግኘቱ የማይጠበቅና አላዛኝ ነው። በቅርቡ አንድ የታወቀ ሰባኪ ወደ አንድ ቤተ ክርስቲያን ሄዶ መጽሐፍ ቅዱስን በሚያስተምርበት ጊዜ «እስቲ ሁላችንም መጽሐፈ ኒቆሜዎስን አውጥተን ምዕራፍ ሁለትን እንመልከት» ቢል በስብሰባው ላይ ከነበሩት ሰዎች ከግማሽ በላይ የሚሆኑት በታውን ለማግኘት የመጽሐፍ ቅዱሳቸውን ገጾች እያገላበጡ ይፈልጉ እንደነበር ሲናገር ሰማሁ። ይህ ሁኔታ ድሮ አገር ቤት ሆኜ ያየሁትንና የሰማሁትን አንዳንድ ሁኔታዎች እንዳስታውስ ያደርገኛል።

«ቤል ቦተም» የተባለው ከታች በኩል ሰፋ ያለው ሱፊ ፋሺን ሆኖ በመጣበት ዘመን አንድ ሰው «ቤል ተዋረደ ናባው ተሰባብረ» የሚለውን ጥቅስ ስለ ሱሪው የተነገረ አድርጎ ይጠቅስ ነበር።

በአብዮት ጊዜ ድንኳኖች ሁሉ ከማግኘትና ከግለሰቦች እየተወሰዱ ወደ ታጠቅ ጦር ሰፈር ሲወሰዱ ስለዚህ ጉዳይ የተተነበየውን ትንቢት ላላያችሁ በማለት ከነቢያት መጽሐፍ «የኢትዮጵያ ድንኳኖች ሲጨነቁ አየሁ» የሚለውን ያመለክተን ሰው ነበር።

በቅድመ አብዮት ዘመናትም፣ ጳውሎስ በትንቢቱ ኤልያስ እንዳለው በማለት ይሰብክ የነበረ ወንድም አውቃለሁ።

ሌላውም ወንድም ለሕዝቅኤል «የሰው ልጅ ሆይ ይህን መጽሐፍ ብላ» የተባለውን ቃል በጥሪ ትርጉም ተርጉሞ መጽሐፍ ቅዱስን በጥርሶቹ ለመበጫጨቅና ለመብላት ቃጥቶታል።

እንደ ኤልያስ እነጠቃለሁ ብሎ በሰው ትክካኝ ላይ ቆሞ ጣራ ላይ የወጣውንና «ደህና ሁኑ» እያለ የተሰናበተውንም አልረሳውም።

በሰሜን አሜሪካ ውስጥ ደግሞ ስለ መንፈስ ፍሬዎችና ስለ ሥጋ ሥራዎች ሳስተምር ከሥጋ ሥራዎች ዝርዝር ውስጥ አንደኛው «መናፍቅነት» የሚል ስለ ነበር፤ አንዲት ልጅ የምናገረው አለኝ ብላ ተነስታ እንዲህ አለች። «እኔ ይሄ መናፍቅነት የሚለው ቃል ብዙ

ይነካኛል። ምክንያቱም ከእገሬ ከወጣሁ ጀምሮ እናቴ ትናፍቀኛለች በማለት አለቃቀሰች። ይህንን የመሳሰሉ በመጽሐፍ ለማቅረብ ጊዜና ሁኔታ የማይፈቅዱልኝ ብዙ ጓገሮችን አይቻለሁ።

እነዚህን ሁኔታዎች የጠቀስኩት ለትምህርት እንጂ ለትችት አይደለም። ይህም የሚታወቀው ከዘረዘርኳቸው ድርጊቶች ውስጥ አንደኛውን እኔ ራሴ ከሃያ ስድስት ዓመት በፊት ያደረግኩት በመሆኑ ነው። በተለይም እኛ በክርስትና ሕይወት ገና ሕፃናት በነበርንበት ዘመን እንደ ዛሬው በእግዚአብሔር ቃል ሊያሳድጉን የሚችሉ ከእኛ የተሻሉ ኢትዮጵያውያን አስተማሪዎች አልነበሩንም።

የእግዚአብሔር ቃል ያሳድጋል። ሕፃናትንም አስተዋይ ያደርጋል (መዝ. 19፡7)። ስለሆነም እድገታችን ሊገለጽ ከሚችልበት ዋና ዋና ነገሮች አንዱ የቃሉ እውቀት ነው።

2.- ቅድስና

መንፈሳዊ እድገት ከሚለይበት ምልክቶች አንዱ ቅድስና ነው። ቅድስና በጣም ሰፊ የሆነ ርዕስ ነው። በዚህ ቦታ ስለ ቅድስና የምንገልፀው ሁሉ መንፈሳዊ እድገት በቅድስና ኑሮ የሚገለጽ መሆኑን ለማሳየት እንጂ ስለ ቅድስና ሰፊ ትምህርት ለመስጠት አይደለም።

መጽሐፍ ቅዱስ «መቀደስ» ማለት ለእግዚአብሔር መለየት እንደሆነ ያስተምረናል። ሰዎች ብቻ ሳይሆኑ ለእግዚአብሔር የተለየ ማንኛውም ነገር «ተቀድሷል» ይባላል። ለዚህ ነው የኢየሱሳም ከተማ፣ መቅደሱ፣ የምስክር ድንኳኑ፣ ሰንበትና የእስራኤል የበኩር ልጆች ... ወዘተ የተቀደሱ የሚባሉት (ዘፍ. 2፡3፤ ዘፀ. 13፡2፤ ዘፀ. 29፡44፤ ኤር. 1፡5፤ ማቴ. 23፡17፤ ዮሐ. 10፡36)።

ስለዚህ ስለ ሰዎች ቅድስና በምንነጋገርበት ጊዜ ከኃጢአትና ከሰይጣን ተለይቶ ለክርስቶስ ስለ መኖር መናገራችን ነው። በብሉይ ኪዳን ስለሞን መቅደሱን ለእግዚአብሔር ሠርቶ ሲጨርስ የእግዚአብሔር ክብር ሲሞላው እንመለከታለን። ከዚያም እግዚአብሔር ለሰለሞን በላሊት ተገልጦለት «አሁንም ስሜ ለዘላለም በዚያ ይኖር ዘንድ ይህን ቤት መርጫለሁ ቀድሻለሁም፤ ዓይኖቼና ልቤም ዘወትር በዚያ ይሆናሉ»

አለው (2ዜና. 7፡16)።

ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ራሱን የዘላለም መስዋዕት አድርጎ ካቀረበ በኋላ በሐዋርያት ሥራ ውስጥ እስጢፋኖስ ስለ ሰለሞን መቅደስ በሰብከቱ ሲጠቅስ እናነባለን። እስጢፋኖስ ስለ ሰለሞንና ስለ መቅደሱ ከጠቀሰ በኋላ ወዲያው እንዲህ ይላል። «ነገር ግን ነቢዩ፣ ሰማይ ዙፋኔ ነው ምድርም የእግሬ መረገጫ ናት፤ ለእኔ ምን ዓይነት ቤት ትሰራላችሁ? ይላል ጌታ፤ ወይስ የማርፍበት ስፍራ ምንድር ነው? ይህንስ ሁሉ እጄ የሠራችው አይደለምን? እንዳለ፣ ልዑል የሰው እጅ በሠራችው አይኖርም» የሐዋ. ሥራ 7፡48-51።

ከዚህ ጥቅስ እንደምንማረው ዛሬ እግዚአብሔር የሚያድረው በሰዎች ውስጥ ነው። በጌታ ስናምንና ወደ እርሱ ስንመጣ ፡- ሀ) የክርስቶስ ደም ከኃጢአት ያጥናል 1ኛ ጴጥ. 1፡2፤ ዕብ. 10፡29፤ 13፡12። ለ) ከመንፈስና ከቃሉ ዳግመኛ እንወለዳለን። ዳግመኛ ከተወለድንበት ከዚያች ጊዜ ጀምሮ መንፈስ ቅዱስ በውስጣችን መኖርና የቅድስና ሥራውን መሥራት ይጀምራል። (ዮሐ. 17፡17፤ 2ኛ ተሰ. 2፡13፤ ኤፌ. 5፡26-28፤ ሮሜ 8፡11፤ 15፡16፤ 1ኛ ቆሮ. 6፡11)። ከዚህ ጊዜ ጀምሮ የእግዚአብሔር ማደሪያ መቅደሱ ሆነን እንቀደሳለን እንለያለን። ስለዚህ ቅዱስና በደሙ ነጽተን ከቃሉ ዳግመኛ ስንወለድ መንፈስ ቅዱስ በውስጣችን የሚጀምረው መለኮታዊ ሥራ ነው (1ኛ ተሰ. 5፡23፤ ዕብ. 13፡20-21)። ቅድስና ዳግም በመወለድ የሚገኘው የሕይወት መበልጸግና ማደግ ነው። ከዚህ የተነሳ አንዳንድ ሰዎች መንፈሳዊ ብስለትን «በቅድስና ማደግ» ሲሉ ይጠሩታል።

ቅድስና እድገት ከሆነ ሂደት ይኖረዋል። የዚህ ሂደት ግብ ክርስቶስን መምሰል ነው። ስለሆነም መጽሐፍ ቅዱስ ከመነሻ እስከ መድረሻው ድረስ ያለውን የቅድስና ሂደት በሚከተሉት ሦስት መንገዶች ያሳየናል።

ሀ) በኃላፊ ጊዜ፤ ሐዋርያው ጳውሎስ ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች እንደት እንደጸደቁ ሲጽፍ ጌታን ከማወቃቸው በፊት ምን ዓይነት ሰዎች እንደ ነበሩ አንድ በአንድ ይዘረዝራል (1ኛ ቆሮ. 6፡9-11)። በተለይ ቁጥር አስራ አንድ ላይ ያለውን ልብ ብለን እንመልከት። «ከእናንተም አንዳንዶቹ እንደዚህ ነበራችሁ፤ ነገር ግን በጌታ

በኢየሱስ ክርስቶስ ስም በአምላካችንም መንፈስ ታጥቅኋል፤ ተቀድሳችኋል፤ ጸድቃችኋል» ይላል። ከመንፈስ ቅዱስ እርዳታ የተነሳ መታጠብ፤ መጽደቅና መቀደስ እንደ ተገኙ እናያለን። ስለዚህ ከዳንበት ጊዜ ጀምሮ በእግዚአብሔር ፊት ቅዱሳን እንባላለን። ቅዱሳን መሆን በእግዚአብሔር ፊት ያለን ቦታ (ፖዚሽን) ነው። ስለሆነም የዳኑትን ሁሉ ቅዱሳን ብለን እንጠራቸዋለን።

ለ) በአሁን ጊዜ፤ ቅድስና አንድ ጊዜ በእግዚአብሔር ፊት ያገኘው ሥፍራ ፖዚሽን ጉዳይ ብቻ ሳይሆን በየዕለቱ የጋጢአት ኃይል በውስጣችን እንዳይሠራ እንዳንሸነፍ፤ ነፍሳችንም እንዳትቆሽሽ የምንጠቀምበት የመንፈስ ቅዱስ ሥራ ነው።

እግዚአብሔር ልጆቹ ሁሉ እንዲቀደሱ ይጠይቃል። ሐዋርያው ጴጥሮስ በጻፈው መልእክት ውስጥ «ዳሩ ግን እኔ ቅዱስ ነኝና ቅዱሳን ሁኑ ተብሎ እንደ ተጻፈ የጠራችሁ ቅዱስ እንደሆነ እናንተ ደግሞ በኑሮአችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ» የሚል ቃል አለ 1ኛ ጴጥ. 1፥15-17። ከዚህ ጥቅስ ሁለት ነገሮችን እናስተውላለን።

1ኛ «በኑሮአችሁ ሁሉ ቅዱሳን ሁኑ» ሲል እግዚአብሔር ቅድስናን ከልጆቹ የሚጠብቀው በጠቅላላ ሕይወታቸውን በሚመለከት ነገር ሁሉ እንደሆነ እናስተውላለን። ይህ ኑሮንና ሁኔታን ሁሉ ያጠቃልላል።

2ኛ ክርስቲያን ሊኖረው የሚገባው ቅድስና መሠረት የእግዚአብሔር ቅድስና ነው። «እኔ ቅዱስ እንደሆንኩ እናንተም ...» ይላል። የእግዚአብሔር ቅድስና የተገለፀው ከፍጥረት ሁሉ የተለየ ምንም ከፋት የሌለበት ፍጹም ብርሃን በመሆኑ ነው። (1ኛ ዮሐ. 1፥5፤ ዘፀ. 15፥11፤ መዝ. 95፥2-3፤ ኢሳ. 40፥25)። ቅድስና እግዚአብሔር ለክርስቲያን ያለው ፈቃድ ነው። 1ኛ ተሰ. 4፥3 ሳይ እንዲህ ተብሎ ተጽፎአል፡ «ይህ የእግዚአብሔር ፈቃድ እርሱም መቀደሳችሁ ነው።» በዕብራውያን መልእክት ደግሞ፡ «ትቀደሱ ዘንድ ፈልጉ ያለ እርሱ (ያለ ቅድስና) ጌታን ሊያይ የሚችል የለምና» ይላል። ዕብ. 12፥14። በቅድስና ለማደግ እነዚህን ምክሮች መስማትና በኑሮአችን ሁሉ መተርጎም ያስፈልጋል።

ሐ) በወደፊት ጊዜያት፤ ቅድስና በዳንን ጊዜ በእግዚአብሔር ፊት ያገኘው ቦታ ወይም አሁን ብቻ መከታተል ያለብን ነገር አይደለም። ምክንያቱም ሂደት ነውና፤ ሀ) መነሻ ለ) አሁን የሚገኝበት ቦታ ሐ) መድረሻ (ግብ) አለው። ቅድስና በየጊዜው እያደገ እየበለፀገ የሚገባለብበት አቅጣጫ አለው። የመጨረሻው ፍጹምነት በዚህ በስጋ ሕይወት ባይደርስበትም ግቡ ክርስቶስን መምሰል ስለሆነ በየጊዜው ከአንዱ ደረጃ ወደ ሌላው ደረጃ ማደግ አለበት። ይህንን ሲገልጽ ነው ሐዋርያው ጳውሎስ ከክብር ወደ ክብር የምንለወጥ መሆናችንን የተናገረው (2ኛ ቆሮ. 3፥18)።

ቅድስና ክርስቶስን ለመምሰል የሚደረግ እንቅስቃሴ ነው። የእድገታችን እርምጃ ሲጨምር ቅድስናችንም ይጨምራል። ሰዎች ቅድስናችንን በመመልከት ክርስቶስን በባሕርይ መምሰላችንና ማደጋችንን ያያሉ። ስለዚህ ቅድስና ከእድገት ምልክቶች አንዱ ነው።

3.- የመንፈስ ፍሬዎች

ስለ መንፈስ ቅዱስ ፍሬዎች ሳይዘረዝሩ ስለ መንፈሳዊ እድገት መነጋገር አይቻልም። የእድገት ግቡ ክርስቶስን መምሰል ነው። ክርስቶስን መምሰል ማለት በውጫዊ ለውነትና መልክ እርሱን መምሰል ማለት አይደለም። በፀጉር በመልክና በሌላው እቋም ሁሉ በሥጋ የተገለፀውን ክርስቶስን ለመምሰል የሚደክም ካለ እእምሮው ጤነኛ አይደለም። ክርስቶስን መምሰል የምንችለው በባሕርይ ነው።

የመንፈስ ፍሬዎች ክርስቶስን የመሰሉ ባሕሪያት ናቸው። እነዚህ ባሕርይዎች በሕይወታችን እየበዙና እየበለፀጉ በሚሄዱበት ጊዜ የክርስቶስን መልክ እየወረሰን እንሄዳለን። ሐዋርያው ጳውሎስ በገላትያ መልእክቱ ውስጥ የእነዚህን ፍሬዎች ዝርዝር ይስጠናል፤

«የመንፈስ ፍሬዎች ግን ፍቅር፣ ደስታ፣ ሰላም፣ ትዕግሥት፣ ቸርነት፣ በገነት፣ እምነት፣ የውሃት፣ ራስን መግዛት ነው።» (ገላ. 5፥22-24)

መንፈስ ቅዱስ በአንድ ክርስቲያን ሕይወት ውስጥ ሊያፈራቸው

የሚችሉው እነዚህ ዘጠኝ ፍሬዎች ብቻ ናቸው ማለት አይቻልም። በዚህ ዝርዝር ውስጥ ያልገቡ ሌሎችንም የክርስቶስ ባሕርይዎች መውረስ እንደምንችል አምናለሁ።

ጳውሎስ በዚህ በገላትያ መልእክቱ የዘረዘራቸውን ዘጠኝ የመንፈስ ፍሬዎች በሦስት ዓይነት መደቦች መድበን ልንመለከታቸው እንችላለን።

ሀ)- ለራሳችን የሚጠቅሙ፤ ከእነዚህ ዘጠኝ ፍሬዎች መካከል ሦስቱ ሰላም፣ ደስታ፣ ራስን መግዛት ለራሳችን የሚጠቅሙ ባሕርያት ናቸው።

ለራሳችን የሚጠቁሙ ናቸው ስንል ለሌሎች አይሆኑም ማለት አይደለም። የእነዚህ ባሕርያት በእኛ ውስጥ መኖር ከእኛ ጋር ግንኙነት ላለው ሰው ሁሉ እንደሚጠቅሙ አያጠራጥርም። እነዚህ ባሕርያት ከአንዱ ወደ ሌላው በቀላሉ መተላለፍ የሚችሉ ባሕርያት ናቸው። ከራሱ ጋር የታረቀና በሰላም የተሞላ ሰው ለሌሎች ሰዎችም ሰላም ማምጣት ይችላል። ሰላም ያጣና የውስጥ ሕይወቱ የተረበሸ ሰው ደግሞ የሚገናኛቸውን ሰዎች ሁሉ ሊያውክና ሊረብሽ ይችላል። አንዳንድ ሰዎች በውስጣቸው የተከፋፈለና እርስ በእርሱ የሚጋጭ ብዙ ችግሮች አሉባቸው። አንድ ጊዜ በዚህ ዓይነት ችግር ውስጥ የሚኖር ሰው ስለ ምንነቱ ሊገልጽ «እኔ ኮሚቴ ነኝ። እኔ አንድ አይደለሁም በውስጤ ብዙ የሚጨቃጨቁና የማይሰማሙ ድምፆች አሉ» ሊል ተናገረ። በመሠረቱ እንዲህ ያለ የውስጥ ክፍፍልና ሁከት የሰላምን ጌታ ካለማወቅ ሊመነጭ እንደሚችል ቢታወቅም፤ ሰላም የሚጠፋበት ሌሎችም ብዙ ምክንያቶች አሉ። ታሪክን በምንመለከትበት ጊዜ የሰው ልጆችን ከበጠበጡትና ካወኩት ሰዎች መካከል አብዛኞቹ የውስጥ ሰላም የጉደላቸው በሁከት የተሞሉና የተረበሹ ሰዎች ናቸው። ለምሳሌ የክርስቲያኖችን ደም እንደ ጉርፍ ያጉረፈውን የሮምን ገዢ የኔሮን ሕይወት ብንመለከት እንደዚያ ያለ የጭካኔ ሥራ የሠራው በውስጡ ከነበረው የሰላም እጦትና ሁከት የተነሳ ነበር። የሮምን ከተማ በእሳት ሆነ ብሎ ከአያያዝ በኋላ ከአንድ ተራራማ ቦታ ላይ ሆኖ ቃጠሎውን እያየ ትሮይ የተባለች የጥንት ከተማ ስትቃጠል የተዘመውን ዜማ ያዜም ነበር። ከዚህ ከፋ ድርጊቱ በኋላ ሕሊናው ሲወቅሰውና ሰላሙ ሲሰረቅበት የክርስቲያኖችን ደም በጭካኔ ለማፍሰስ ቆርጦ ተነሳ።

የመጀመሪያውን ታላቅ ስደት በቤተ ክርስቲያን ላይ አስነሳ፣ ብዙ ቅዱሳንንም ገደለ።

ስለዚህ ከአንድ ሰው ሕይወት ውስጥ የሰላም፣ የደስታና፣ ራስን የመግዛት ባሕርያት ሊጉድሉት ያ ሰው ሌሎችንም ሰዎች ሊያውክና ሊያበጣብጥ ይችላል። ራሱን መግዛት የቻለው ሰው ረጋ ብሎ የሚያደርገው ውሳኔ ከራሱ አልፎ ሌሎችንም ሰዎች ሊያስደስትና ሊጠቅም ይችላል። ስለዚህ ለራሳችን የሚሆኑ ፍሬዎች ናቸው ስንል ይህን ሁሉ መርሳታችን ሳይሆን ተጠቃሚ እኛ ራሳችን በመሆናችን እነዚህን ባሕርያት ስንጎናጸፍ የመንፈስ ፀጥታ ያለበት ሕይወት እንኖራለን። በአካባቢአችን ያሉት ነገሮች ሁሉ ቢናወጡ እንኳን በውስጣችን ያለው እርጋታና ፀጥታ አይደፈርሰም። በእነዚህ ፍሬዎች መበልፀግ ለግል ሕይወታችን እጅግ በጣም ጠቃሚ ነው።

ለ)- ከሌሎች ጋር ላለን ግንኙነት የሚጠቅሙ፤ ፍቅር፣ ትዕግሥትና ቸርነት ደግሞ በእኛ ሕይወት ውስጥ መሥራታቸው ለሌሎች ሰዎች ይጠቅማል ስንል ለራሳችን አይጠቅሙንም ማለት አይደለም። ለምሳሌ በትዕግሥት ከብዙ ጉጂ ነገሮች ለመዳን እንችላለን። ጥላቻ ጥላቻን እንደሚወልድ ፍቅርም ፍቅርን ይወልዳል። ስለሆነም ሰዎችን በማፍቀራችን ትክክለኛውን የእግዚአብሔርን ባሕርይ ለመግለጽ በመቻላችን ከምናገኘው ደስታ ሌላ ለሰዎች የምንሰጠው ፍቅር ተመልሶ ወደ እኛ ሊመጣ ይችላል። መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚነግረን ከእግዚአብሔር መንግሥት ሕጎች አንዱ «ሰው የዘራውን ያንኑ ደግሞ መልሶ ያጭዳል» የሚለው ነው ገላ. 5፥7። ስንዴ የዘራ ስንዴ፣ ገብስ የዘራ ገብስ እንደሚያገኝ ለምናደርገው ነገር ሁሉ መልሰን እኛም እንከፍልበታለን። ስለዚህ የእነዚህ የሦስት ፍሬዎች ተጠቃሚ ሌሎች ብቻ ሳይሆኑ እኛም ጭምር ነን።

እነዚህ ባሕርያት በሙሉ እንዴት እንደሚያስፈልጉን ዘርዘሮ ለማስረዳት እወድ ነበር። ነገር ግን ስለ ጥቂቶቹ በዘርዘር ለመግለጽ አንድ ሌላ መጽሐፍ መጻፍ ስለሚጠይቅ በተጨማሪም የዚህ መጽሐፍ ዓላማ ውሱን ስለሚያደርገን በመጠኑ ብቻ ዘርዘረ አቅርቤዋለሁ። በእነዚህ ባሕርያት መበልፀግ ለማንም ላለው ሁሉ ግልጽ ሆኖ የሚታይ

የክርስትና ሕይወት እድገት ምልክት ነው።

ሐ) ለእግዚአብሔር የሚቀርቡ፤ እግዚአብሔር በሕይወታችን ውስጥ ሲያይ የሚደሰትባቸውና የሚረከባቸው ባሕርያት ደግሞ ፦ እምነት፣ በጎነትና የውሃት ናቸው። አሁንም አንደ በፊቱ ይህን ሰንል እግዚአብሔር በሌሎቹ ባሕርያት አይደሰትም ወይም እኛም ሆንን ሌሎች ሰዎች ከእነዚህ ባሕርያት ጥቅም አናገኝም ማለት አይደለም። ነገር ግን ከዚህ ሁሉ የበለጠ እግዚአብሔርን ልናስደስትበት የምንችልባቸው ባሕርያት እንደ ሆኑ ብቻ መግለጻችን ነው።

እስከ አሁን ድረስ በሦስት ቦታ መድበን የተመለከትናቸውን ዓይነት መለኮታዊ ባሕርያት እንድንሞላ ሐዋርያው ጴጥሮስ የሚከተለውን ምክር ይሰጠናል፤

«ስለዚህም ምክንያት ትጋትን ሁሉ እያሳያችሁ በእምነታችሁ በጎነትን ጨምሩ፣ በበጎነትም እውቀትን፣ በእውቀትም ራስን መግዛት፣ ራስንም በመግዛት መጽናትን፣ በመጽናትም እግዚአብሔርን መምሰል፣ እግዚአብሔርንም በመምሰል የወንድማማችን መዋደድ ጨምሩ፣ በወንድማማችም መዋደድ ፍቅርን ጨምሩ። እነዚህ ነገሮች ለእናንተ ሆነው ቢበዙ በጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ እውቀት ሥራ ፈቶችና ፍሬ ቢሰጥ እንዳትሆኑ ያደርጉላችኋል። እነዚህ ነገሮች የሌሎች ዕውር ነው» (2ጴጥ. 1፥5-9)።

እነዚህን ነገሮች ማጣት ታላቅ መንፈሳዊ ኪሳራ ነው። ጴጥሮስ እነዚህን ማጣት ፍሬ ቢሰጥ ወይም ዕውርነት እንደሆነ ነግሮናል። አንድ ዛፍ የብርቱካን ዛፍ መሆኑ የሚታወቀው አድጎ ብርቱካን ሲያፈራ ነው። በዚህ መጽሐፍ ደጋግመን የክርስትናን ግብ ገልጻል። የክርስትና ግብ ክርስቶስን በባሕርይ መምሰል ነው። የብርቱካን ዛፍ ብርቱካን ባያፈራ ከግራዋ ወይም ከሰንሰልና ከሌሎቹ ዛፎች ተለይቶ የሚታወቅበት መንገድ የለም። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ «መልካሙን ሥራችሁን አይተው የሰማዩ አባታችሁን እንዲያመሰግኑት ብርሃናችሁ በሰው ሁሉ ፊት ይብራ» ሲል አዞናል ማቴ. 5፥16። የክርስትና ሕይወት «ነኝ»

የሚሉትና የሚያውጁት ሳይሆን በተግባር ሆነው የሚገኙበት ሕይወት ነው። በተራራ ላይ ያለች ከተማ ልትለወር እንደማትችል ሁሉ የክርስቶስ ባሕርይም በዙሪያችን ለሌሎች ሰዎች መታየት ይገባዋል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰዎች ማንነት እንዴት ሊታወቅ እንደሚችል ያስተማረው በዛፍና በፍሬዋ ምሳሌ ነው። በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ «ዛፍ ከፍሬዋ ትታወቃለችና ዛፍዋን መልካም፣ ፍሬዋንም መልካም አድርጉ ወይም ዛፍዋን ከፋ ፍሬዋንም ከፋ አድርጉ» ሲል እስተምሮአል ማቴ. 12፥33። ብዙ ዛፎች ይመሳሰላሉ፣ የዛፍ ልዩነት የሚታወቅበት አስተማማኝ ምልክት ፍሬ ነው። ከፋ ዛፍ ከፋ ፍሬ ያፈራል። መልካም ዛፍም መልካም ፍሬ ያፈራል፣ ያልተዘራው ላይበቅልም። ከአንዱም ዘር ሌላ አይነት ዘር አይሰበሰብም። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የዛፉን ምሳሌ የተናገረበት ምክንያት በዚሁ ምዕራፍ ውስጥ በግልጽ ተጽፏል። አጋንንትን በሥልጣን ከሰዎች ሕይወት ውስጥ ሲያባርር የተመለከቱት ፈሪሳውያን፣ የእውነት ተቀናቃኞች ስለ ነበሩ ጌታ አጋንንትን የሚያስወጣው በአጋንንት አለቃ አንደ ሆነ ማውራትና ማስወራት ጀመሩ። ጌታም ሰው «በልብ ሞልቶ የተረፈውን አፍ ይናገራልና። መልካም ሰው ከልቡ መልካም መዝገብ መልካም ነገርን ያወጣል፣ ከፋ ሰውም ከከፋ መዝገብ ከፋ ነገርን ያወጣል» አለ (ማቴ. 12፥24-37)። በዚህ ንግግር መካከል ነው የእነዚህን ሰዎች ማንነት ለመግለጽ የዛፍን ምሳሌ የተጠቀመው።

እንደገናም «የተራራው ስብከት» በመባል የታወቀውን የወንጌል ክፍል ብንመለከት ከላይ የገለጽነውን ሀሳብ የሚደግፍ ብዙ ትምህርት እናገኝበታለን። ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ ተከታዮቹን የበግ ለምድ ለብሰው ስለሚመጡ ሐሰተኛ ነቢያት ሲያስጠነቅቃቸው «ከፍሬአቸው ታውቋቸዋላችሁ። ከእሾህ ወይን፣ ከኩርንችትስ በለስ ይለቀማልን? እንዲሁ መልካም ዛፍ ሁሉ መልካም ፍሬ ያደርጋል፣ ከፋም ዛፍ ከፋ ፍሬ ያደርጋል» አለ ማቴ. 7፥16-17።

ፍሬ የዛፍን ምንነት እንደሚገልጽ የሰው ባሕርይ የሰውን ማንነት ይገልጻል። ዳግመኛ በምንወለድበት ጊዜ መንፈስ ቅዱስ መለኰታዊውን ባሕርይ በውስጣችን ይዘራል። ከዚህ በኋላ እነዚህ ባሕሪያት እንዲያፈሩ የሚረዱ ሁለት አስፈላጊ ነገሮች አሉ። እነርሱም ሀ) በእርሱ መኖርና

ለ) መከተኩት ናቸው።

ሀ) - በእርሱ መኖር፤ በዮሐንስ ወንጌል ውስጥ እንደምናነበው ፍሬ ልናፈራ የምንችልበትን መንገድ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲያስተምር ፡-

«በእኔ ኑሩ እኔም በእናንተ ቅርንጫፍ በወይኑ ግንድ ባይኖር ከራሱ ፍሬ ሊያፈራ እንዳይቻለው እንዲሁ እናንተ ደግሞ በእኔ ባትኖሩ አትችሉም» ይላል (ዮሐ. 15፡4-5)።

ቅርንጫፍ ፍሬ የሚያፈራው በግንዱና በእሱ መካከል ምንም ነገር ሳይኖር፤ ሕይወቱ ከግንዱ ጋር የተጣበቀና የተዋህደ ሲሆን ብቻ ነው። በመጋዝ ብትለያዩትና ብትቆርጡት ግን ከግንዱ ተለይቶ የግንዱ ሕይወት ሊኖረው አይችልም። ይደርቃል፤ ይሞታል። ክርስቲያንም ፍሬ ለማፍራት ሳያቋርጥ በእርሱ መኖርና በዳግም ልደት የተመሰረተውን ኅብረት መቀጠል አለበት። እነዚህን ፍሬ ማፍራት አማራጭ የሌለው ጉዳይ ነው።

ለ) መከተኩት፤ አትክልት ፍሬ የሚያፈራው በየጊዜው ውጋ ሲጠጣ፤ የእድገቱ እንቅፋት የሆኑ ነገሮች ከአጠገቡ ሲመነጠሩ፤ ለእድገቱ ተቀናቃኝ የሆነው አረም ሲታረምና እድገቱን የሚያፋጥን ማዳበሪያ ሲደረግለት ነው። የተከተኩትና በደንብ የተጠበቀ አትክልት ያፈራል። ያልተከተኩትና ጥንቃቄ ያልተደረገለት አትክልት በአረም ተውጦ ሳያፈራ ቆሞ ይቀራል።

መንፈሳዊ ሕይወትም የክርስቶስን ባሕርያት እንዲያፈራ ከተፈለገ የሚያስፈልጉት ብዙ ነገሮች አሉ። እነዚህን ነገሮች በምዕራፍ አሥር ውስጥ በዝርዝር እንመለከታቸዋለን። ፍሬ ለማፍራት ከአረም ጀምሮ የማያስፈልገውና የደረቀው ክፍል ተገርዞ መጣሉ ለአትክልት አስፈላጊ ነው። ማዳበሪያውም ይጠቅማል። የዮሐንስ ወንጌል ምዕራፍ አስራ አምስት ውስጥ የዚህን ሁሉ አስፈላጊነት እናያለን። አንዳንድ ክርስቲያኖች በሕይወታቸው ፍሬ ማፍራት የሚያቅታቸው የዓለምን ፍግ ለማዳበሪያነት ስለሚጠቀሙና በዮሐንስ ወንጌል የተዘረዘሩትን አስፈላጊ እንክብካቤ ለሕይወታቸው ስለማያደርጉ ነው።

የዛፍ እድገት ሆነ ጤንነት በፍሬው ይታወቃል። ስለ ዛፉ ሁኔታ እንደ ፍሬው መግለጽ የሚችል ምንም ነገር አይኖርም። ለመንፈሳዊ

እድገትም እንደ መንፈሳዊ ፍሬዎች ሊሆን የሚችል ምንም ምልክት የለውም።

አንዳንድ ሰዎች መንፈሳዊ እድገት በመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች የሚታወቅ አድርገው ይገምታሉ። የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች አንድ ክርስቲያን ክርስቶስን እየመሰለ ለማደጉ ምልክት ነው ብሎ ማሰብ ትልቅ ስህተት ውስጥ ይከታል። ምክንያቱም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ቤተ ክርስቲያን እንድትታነጽበትና የወንጌል ሥራ እንዲስፋፋበት የሚሰጡ መንፈሳዊ ጸጋዎች ናቸው እንጂ ባሕርያት አይደሉም።

መንፈሳዊ ስጦታዎች ያስፈልጋሉ። ስጦታዎችም ሆኑ ፍሬዎቹ ሁለቱም ከአንዱ ከመንፈስ ቅዱስ የሚገኙ ናቸው። አንደኛውን ተቀብሎ ሁለተኛውን መተው አይቻልም። አንድን ሰው ከሁለቱ ልጆቹ መካከል አንዱን እወዳለሁ ሌላውን እጠላለሁ ብትሉት ደስ አይለውም። በስጦታዎቹና በፍሬዎቹም መካከል አንዱን መርጦ አንዱን መተው ትክክል አይደለም። አባቶቻችን «ሸማ በየፈርጁ ይለበሳል» እንዲሉ ስጦታዎቹንና ፍሬዎቹን የእግዚአብሔር ቃል እንደሚለው በትክክል በየፈሳቸው መልክ መመልከት እንችላለን። ሁለቱም አንድ ምንጭ ቢኖራቸውም ሁለት የተለያዩ ነገሮች ናቸው። በእኛ አእምሮ ይምታቱበን ይሆናል እንጂ በእግዚአብሔር ቃል ስለ እነዚህ ሁለት ነገሮች የተጻፈው የሚምታታ ነገር የለውም።

የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ለእድገት ምልክቶች አይደሉም ማለት ለእድገት ፈጽሞ ሊረዱ አይችሉም ማለት አይደለም። እንደ ፍሬዎቹ በቀጥታ ባይሆንም እንኳ ለእድገት የሚረዱበት መንገድ አለ። ስጦታዎቹ በሥራ ላይ ሲውሉ ማየት በስጦታው የሚጠቀመውን ሰው ስለ እግዚአብሔር ማንነትና አሠራሩ ሰፊ ያለ ልምምድ እንዲኖረው ይረዳል። ይህ ልምምድ ለእድገት ጠቃሚ ይሆናል። ነገር ግን የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች እንደ መንፈስ ፍሬዎች ባሕርያት ስላልሆኑ ለአንድ ሰው እድገት ምልክት ሊሆኑ አይችሉም።

ስለ ስጦታዎቹና ስለ ፍሬዎቹ ያለንን እውቀት ለማስፋት እንዲረዳን ከዚህ በታች በሁለቱ መካከል ስላለው ልዩነት እገልጻለሁ፡

1. ፍሬዎቹ ከማንኛውም ክርስቲያን ሁሉ የሚጠበቁ ናቸው። ክርስትና

ያለ እነዚህ የክርስቶስ ባሕሪያት ሊኖር አይችልም። እነዚህን ባሕሪያት ማጣት በጴጥሮስ መልእክት እንዳየነው መንፈሳዊ መካንነት፣ ከንቱ ድካምና ዕውርነት ነው። የመንፈስ ስጦታዎች አስፈላጊ ስለሆኑ በብርቱ እንድንፈልግ መጽሐፍ ቅዱስ ይመክረናል (1ኛ ቆሮ. 14፥1)። ነገር ግን የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች በሕይወታችን ውስጥ በተለያዩ ምክንያቶች ባይሠሩ ክርስቶስን መምሰል ይጉድለናል ማለት አይደለም። ስለ ስጦታዎቹ የራሳቸውን አመለካከት በመያዛቸው የማይቀበሉ ክርስቲያኖች እንዳሉ አውቃለሁ። በበኩሌ ትልቅ ነገር እንደ ጉደላቸው አስባለሁ ነገር ግን የእነዚህን ሰዎች ክርስቲያንነት ሆነ በባሕርይ ክርስቶስን እየመሰሉ ለማደግ መቻል አልጠራጠርም። ሁላችንም እንደምናውቀው ስጦታዎቹ በሚሠሩበት አብያተ ክርስቲያናት ውስጥ እንኳ ስጦታው የሌላቸው ሰዎች አሉ።

2. የመንፈስ ፍሬዎች በሕይወታችን ለመገለጽ የሚችሉት በክፊል አይደለም። እነዚህ ባሕሪያት በሙሉ በአንድ ላይ አይገለጹም። የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ግን ሁሉም በአንድ ሰው ሕይወት ውስጥ መገለጽ የለባቸውም። መንፈስ ቅዱስ እንደ ወደደ እነዚህን ስጦታዎች ለክርስቲያኖች ሁሉ ያከፋፍላል። ሁሉንም ለአንድ ሰው ቢሰጥ የሚከለክለው ምንም ነገር የለም። ነገር ግን የእግዚአብሔር ቃል እንደሚነግረንና በልምምድም እንደምናየው መንፈስ ቅዱስ እንደወደደ ስጦታዎቹን ያከፋፍላል። እኛም የሰጠንን ተቀብለን እናገለግልበታለን እንጂ ሁሉ ካልተሰጠኝ ብለን አናጉረመርምም።

3. ስጦታዎቹ እንደሰማቸው ስጦታዎች ብቻ ስለሆኑ የሚገልጹት የሰጭውን ማንነት እንጂ የእኛን ባሕርይ አይደለም። የመንፈስ ፍሬዎች ግን ባሕሪያት ስለሆኑ የእኛን ማንነት ይገልጻሉ።

ለፍሬ ጊዜ ስለሚያስፈልግ በተዘራበት ቀን የተመረተ ምርት የለም። ፍሬ ማፍራት ጊዜ ይወስዳል። እንደዚሁም በባሕርይ ክርስቶስን መምሰል ጊዜ ይወስዳል። ዳግም እንደተወለድንና የክርስቶስን ሕይወት እንደ ተቀበልን ወዲያው እነዚህን ባሕሪያት መግለጽ አይቻልም። ለዚህ ነው ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ በሰጠው መመሪያ በመንፈስ የበሰለ

ክርስቲያን እንጂ አዲስ ክርስቲያን መሾም እንደሌለበት የገለፀው። በሥጋ አዋቂ ሆኖ የሚወለድ እንደሌለ ሁሉ በመንፈስም ገና እንደተወለደ የሚያድግ ማንም የለም። ሆኖም የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎችን ለመቀበል ጊዜ አይጠይቅም። የሐዋርያት ሥራን ስናነብ የመንፈስ ቅዱስን ሙላትም ሆነ ስጦታውን እንደ ዳት ወዲያው እንደ ተቀበሉ እናያለን። በየቤተ ክርስቲያኖችን ባየነው ልምምድ ውስጥም መንፈስ ቅዱስ ለአዳዲስ ክርስቲያኖች ጭምር ስጦታዎችን ሰጥቶ እስደናቂ ሥራ ሲሠራ ተመልክተናል።

ከእድገት ጋር ስጦታዎቹ ሲመጡ ጥሩ ነው። አዲስ ክርስቲያን ትኩስ የአገልግሎት ስጦታ ቢኖረውም በተለይ የሚመክሩና የሚያስተምሩ በሌሉበት ቦታ ብዙ የአሠራር ጥፋት ሊያደርስ ይችላል። ነገር ግን በአለማደጋቸው ምክንያት ስጦታ የተከለከሉ አዲስም ሆኑ የቆዩ ክርስቲያኖች የሉም። የቆዩንቶስ ቤተ ክርስቲያን ምዕመናንን ብንመለከት የነበረባቸው ችግር የእድገት ጉድለት እንጂ የስጦታዎች እጦት አልነበረም። የቆዩንቶስ ቤተ ክርስቲያን ስጦታዎቹን ይሰሩበታል፤ የመንፈስ ፍሬ ግን ይጉድላቸው ነበር። የታወቀው የፍቅር ምዕራፍ እንደኛ ቆዩንቶስ አሥራ ሦስት የተጻፈላቸው በዚሁ ምክንያት ነበር። ተራራ የሚያፈርስ የእምነት ስጦታ ቢኖረን፤ በሰዎችና በመላእክት ልሳን ብንናገር፤ ትንቢትን ሁሉ ብናውቅ፤ ፍቅር ከሌለን ሁሉ ነገር ከንቱ እንደሆነ የምንማረው በዚህ ታላቅ የፍቅር ምዕራፍ ነው። ፍቅር የእግዚአብሔር ባሕርይ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ «እግዚአብሔር ፍቅር ነው» ይላል። 1ኛ ዮሐ. 4፥9።

በክርስቶስ ሕይወት ፍቅር የነበረውን ቦታ ለማወቅ የሚፈልግ ቀራንዮን መመልከት ይችላል። ይህ መለኮታዊ ባሕርይ በክርስቲያን ሕይወት ውስጥ ሲገለጽ ክርስቶስን መምሰል ይቻላል።

4. በመጨረሻ የፍርድ ጊዜ ሰዎች የሚፈረድባቸው ስጦታው ስለሌላቸው ሳይሆን ፍሬዎቹ ስላልተገለጹባቸው ነው። የመንፈስ ፍሬዎች የምንላቸው መለኮታዊ ባሕሪያት የፍርድ መመዘኛ እንደሆኑ በማቴዎስ ወንጌል ውስጥ ተገልጾል። ፍሬዎቹ ስላሉአቸው በቀኙ በኩል የቆሙና የዳኑ፤ ፍሬዎቹ ስለሌላቸው ደግሞ በግራ በኩል የሚቆሙና የሚፈረድባቸው እንደሚኖሩ

ተጽፎአል። ሃሳቡን በሰፊው ለመረዳት ማቴ. 25፡31-46 ተመልከት።

5. በስጦታዎቹ ማገልገል የምንችለው ጌታችን እስከሚመጣና የቤተ ክርስቲያን ዘመን እስኪያቆም ነው። ጳውሎስ «ፍጹም የሆነው» ሲመጣ እነዚህ ስጦታዎች ይሻራሉ ይላል። (1ኛ ቆሮ. 13፡8-11)። እንዳንድ ስጦታው በሐዋርያት ዘመን እንጂ በእኛ ዘመን አይሠራም የሚሉ ክፍሎች ሃሳባቸውን ለመደገፍ ብዙ ጊዜ ይህንን ጥቅስ ይጠቅሳሉ ነገር ግን «ይሻራል» የሚለው መቼ እንደሆነ በግልጽ የተጻፈውን ለመመልከት አይችሉም። መሻራቸውን የማይቀበል ማንም የለም። ይሻራሉ ነገር ግን የሚሻሩት ጳውሎስ እንዳለው «ፍጹም የሆነው» ሲመጣ ነው። «ፍጹም የሆነው» ክርስቶስ እንደሆነ ካመንን እሱም ገና ይመጣል ብለን ከተጠባበቅን ስጦታዎቹ ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ዘመን አይሠሩም ብሎ ማሳብ መሠረት የሌለው ክርክር ነው። ስጦታዎቹ በዚህ በቤተ ክርስቲያን ዘመን ይሰራሉ። ጌታችን እስከሚመጣ ድረስ በስጦታዎቹ እናገለግላለን። ፍሬዎቹ ግን የዘላለማዊነት ባሕርይ አላቸው። ስለዚህ ከቤተ ክርስቲያንም ዘመን በኋላ ይኖራሉ።

ስለ ስጦታዎቹና ስለ ፍሬዎቹ የጀመርነውን ሃሳብ ከመጨረሻችን በፊት ብዙ ጊዜ በስጦታዎቹ መሥራት የምናምን ሰዎች (ጴንጤቆስጤዎች) የምንደነግጥበትን ጥቅስ መጥቀስ እፈልጋለሁ። ጥቅሱ «በዚያ ቀን ብዙዎች ጌታ ሆይ በስምህ ትንቢት አልተናገርንምን? በስምህ አጋንንትን አላወጣንምን? በስምህ ብዙ ተአምራት አላደረግንምን? ይሉኛል። የዚያን ጊዜም ከቶ አላውቃችሁም እናንተ እመፀኞች ከእኔ ራቁ ብዬ እመሰክርባቸዋለሁ» ሲል ጌታችን የተናገረው ነው ማቴ. 7፡24-25። የመንፈስ ቅዱስ ስጦታዎች ዛሬ አይሠሩም የሚሉ ወይም ልምምዱን የሚቃወሙት ብዙ ጊዜ ይህችን ጥቅስ መጥቀስ ይወዳሉ። ልምምዱ ካላቸው መካከልም ይህ ጥቅስ ባይነሳ የሚወዱ እንዳሉ አይቻለሁ። ማንም በእነዚህ ስጦታዎች የሚጠቀም በክርስቶስ ውስጥ በታማኝነት ባይፀናና እነዚህ የክርስቶስ ባሕርያት ፈጽሞ በሕይወቱ ውስጥ ባይገኙ ጥቅሱ የሚለው ሃሳብ እንደሚፈጸም

መጠራጠር እያሰፈልግም። እነዚህ አላውቃችሁም የተባሉት ሰዎች እንደዚያ የተባሉት ፍሬዎቹ ስለጉደሉአቸው ነው። ፍሬዎቹን ማጣት ክርስትናን ማጣት ነው። ስለሆነም በስጦታዎቹ ማገልገል የሚገባንን ያህል እነዚህን የክርስትና ዋና መሠረት የሆኑትንም ፍሬዎች ለማፍራት በእኛ በኩል የሚጠበቅብንን ድርሻ ሁሉ መፈጸም አለብን።

በተጨማሪ እድገት ሀ) በፀሎት ሕይወታችን፣ ለ) ባለን ጥበብና አሠራር፣ ሐ) የሌሎችን አስተያየት በመቀበላችን፣ መ) ይቅርታ ለመስጠት በመቻላችን፣ ሠ) በደቀመዝሙርነት ሕይወትና በሌላም ብዙ መንገዶች መመዘንና መታወቅ ይችላል።